ŻYCIE WETERYNARYJNE

MIESIĘCZNIK

ORGAN URZĘDOWY
NACZELNEJ IZBY
LEKARSKO - WETERYNARYJNEJ
ORAZ OKRĘGOWYCH IZB
LEKARSKO - WETERYNARYJNYCH

WARSZAWA
ROK XXIV

Nr. 11-12 LISTOPAD - GRUDZIEŃ 1949

Redaktor: Dr Jan Hay ● Wydawca: Naczelna Izba Lekarsko - Weterynaryjna

Redaktor: Dr Jan Hay

Komitet Redakcyjny: Docent dr Roman Hoppe, Prof. dr Kazimierz Krysiak, Prof. dr Józef Kulczycki, Dr Janusz Lipnicki, Lekarz wet. Czesław Marański, Z-ca Prof. dr Feliks Nagórski, Dr Eugeniusz Żarnowski.

Adres Redakcji: Warszawa 33, ul. Radziłowska 6. Tel. 51-14.
Adres Administracji: Warszawa, ul. Grochowska 272.
Konto czek. P.K.O. Warszawa I—4929.

Redaktor przyjmuje we wtorki i piątki godz. 16—18.
Redakcja i administracja czynne we wtorki i piątki, godz. 16 — 18.

Ceny ogłoszeń: W tekście cała str. 14.000, 1/2 — 7.000, 1/4 — 4.000, 1/8 — 2.500 zł.
Na okładce: cała str. 20.000, 1/2 — 10.000, 1/4 — 6.000, 1/8 — 3.500 zł.
W razie zarezerwowania miejsca cena o 50% wyższa.

Cena pojedyńczego numeru 100 zł.
Członkowie Izb Lek.-Wet. otrzymują Życie Weterynaryjne bezpłatnie.

Artykuły zamieszczane w części pierwszej Życia Weterynaryjnego, przeznaczonej do publikacji o charakterze społeczno-zawodowym, wyrażają własne poglądy autorów, za które Redakcja nie bierze na siebie odpowiedzialności.

Za treść i układ ogłoszeń zamieszczanych w Życiu Weterynaryjnym Redakcja nie odpowiada.

Regulamin ogłaszania artykułów w Życiu Weterynaryjnym:

1. Rękopisy nadsyłane do Życia Weterynaryjnego powinny być napisane pismem wyraźnym (o ile możności maszynowym), po jednej stronie kartki, z odstępem między wierszami, pozostawieniem marginesu i miejsca wolnego nad tytułem.
2. Nadesłane artykuły i materiały do Życia Weterynaryjnego zamieszczane są w kolejności ich wpłynięcia.
3. Na życzenie autora — po porozumieniu się z Redakcją — mogą być wykonane odbitki z artykułu na koszt autora.
4. Rękopisów Redakcja nie zwraca.

TREŚĆ:

ŻYCIE WETERYNARYJNE

MIESIĘCZNIK

ORGAN URZĘDOWY NACZELNEJ IZBY LEKARSKO-WETERYNARYJNEJ ORAZ OKRĘGOWYCH IZB LEKARSKO - WETERYNARYJNYCH

Redaktor: Dr Jan Hay — Wydawca: Naczelna Izba Lekarsko-Weterynaryjna

Rok XXIV — Listopad - Grudzień 1949 r. — Nr 11-12

Dr KONRAD MILLAK

Ośrodek Warszawski w Historii Polskiej Nauki Weterynaryjnej

1. UCZELNIE

Istnienie szkolnictwa weterynaryjnego w Warszawie datuje się od chwili powołania do życia w 1824 r. Instytutu Rządowego Weterynarii w Burakowie pod Warszawą. Instytut ten stanowił niższą szkołę praktyczną, mającą za zadanie przede wszystkim dostarczyć niezbędnych praktyków dla pułków konnych, otoczonego specjalnymi względami Naczelnego Wodza Wielkiego Księcia Konstantego Pawłowicza, wojska Królestwa Kongresowego. Jednocześnie szkolono tam na każdym turnusie po 4 uczniów cywilnych. Nauczanie obejmowało tylko przedmioty dotyczące konia. Szkoła została zlikwidowana w 1830 r. w związku z powstaniem listopadowym, wypuściwszy ze swych dwuletnich kursów, poza wojskowymi, 12 hippiatryków cywilnych. Szkołę prowadził dr med. Adam Rudnicki (1785 — 1844), wychowaniec Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Ta krótkotrwała pierwsza szkoła weterynaryjna w Królestwie nie odegrała żadnej roli w rozwoju polskiej nauki weterynaryjnej, nie stanowiła nawet wyjściowego ogniwa dla szkoły warszawskiej. Z żalem należy stwierdzić, że nie miała ona, tak jak niektóre inne szkoły europejskie, u swej kolebki jednostki wybitnej, szlachetnej i gorącego serca, która potrafiłaby tchnąć życie w skromne zaczątki, — przetrwać z honorem katastrofę dziejową i ponad nią powiązać pierwociny z postacią następną.

Dopiero w roku 1840 powstała w Warszawie uczelnia, która na przestrzeni stu z górą lat, w związku z postępem nauki i nauczania weterynaryjnego oraz ze zmianami politycznymi ulegając całemu szeregowi przeobrażeń, była wyjściowym ogniwem szkoły weterynaryjnej warszawskiej. Wydział Weterynaryjny Uniwersytetu Warszawskiego wiąże swój początek z datą jej powstania.

Dzieje uczelni warszawskiej można podzielić na trzy okresy:

Okres I — szkoły polskiej pod wpływami rosyjskimi — od 1840 do 1873 r.

Okres II — szkoły rosyjskiej — od 1874 do 1915 r.

Okres III — szkoły polskiej — od 1918 r. do chwili obecnej (1949).

Okres pierwszy. Powołana do życia przez Radę Administracyjną Królestwa Kongresowego 21 stycznia 1840 r. „Szkoła Weterynarzy" o dwuletnim kursie miała za zadanie przygotowanie praktyków - weterynarzy. Uczniowie byli przyjmowani raz na 2 lata i od uczących się na koszt własny wymagano jedynie umiejętności czytania i pisania oraz czterech działań arytmetycznych. W 1846 roku nazwę uczelni zmieniono na „Szkoła Weterynaryjna", wprowadzono wymaganie od wstępujących ukończenia 4 klas gimnazjum, przedłużono kurs do 3 lat i rozszerzono program. W 1858 roku wprowadzono kurs 4-letni, z corocznym przyjmowaniem uczniów, podniesiono program przez wprowadzenie nauk przyrodniczych, nadano szkole charakter szkoły wyższej, a od 1861 r. — prawo egzaminowania na stopnie naukowe „weterynarza" i „magistra nauk weterynaryjnych". W 1865 r. Szkołę wyłączono spod władzy Rady Lekarskiej Królestwa i podporządkowano Komisji Rządzącej Oświecenia Publicznego.

Od 1866 r. w wyniku represji popowstaniowych rząd carski rozpoczął stosować bezwzględny nacisk rusyfikacyjny, który w 1873 r. zakończył się całkowitym zrusyfikowaniem szkoły.

Dyrektorami szkoły w tym okresie polskim byli: Fryderyk Jacob w 1840—41, Edward Ostrowski od 1841 do 1853, Otton Eichler od 1853 do 1862 i Piotr Seifman, z przerwami, od 1862 do 1873 roku.

Do szkoły warszawskiej od 1840 r. do 1865/66, było zapisanych około 350 uczniów. W tymże czasie stopnie weterynaryjne, do roku 1861 przyznawane przez Radę Lekarską

Królestwa Kongresowego, a później przez szkołę, uzyskało ok. 140 osób. Od 1840 do 1874 roku włącznie wydano dyplomy 181 osobom, wśród których było ok. 160 Polaków.

Do wybitnych postaci polskiego okresu szkoły należą:

Edward Ostrowski (1816—1859), autor ustawy policji weterynaryjnej, która ukazała się w 1844 r., szeregu publikacji dotyczących chorób zaraźliwych i pasożytów zwierzęcych oraz podręczników o charakterze encyklopedycznym. Ostrowski był wychowańcem szkoły weterynaryjnej wileńskiej z jej najlepszego okresu, uczniem Adama Adamowicza i, jako dyrektor szkoły warszawskiej w ciągu 12 lat, przeniósł tradycje uczelni wileńskiej do Warszawy. W genealogii polskiej szkoły weterynaryjnej jest on łącznikiem pomiędzy szkołą wileńską i warszawską.

Otton Eichler, uczeń szkoły drezdeńskiej, dyrektor szkoły (1853—1862) w okresie najpoważniejszych zmian w ustroju szkoły i podniesienia jej na szczebel wyższy.

Piotr Seifman (1823—1903) — uczeń Ostrowskiego, wieloletni dyrektor szkoły, organizator Instytutu Weterynaryjnego w Kazaniu w Rosji i Szkoły Weterynaryjnej Lwowskiej, docent Uniwersytetu Warszawskiego, profesor Instytutu rolniczo-leśnego w Puławach i Uniwersytetu Jagiellońskiego, autor licznych publikacji i dzieł z zakresu weterynarii.

Jakub Lewandowski, pomocnik dyrektora szkoły (1841—1842), nader płodny pisarz, autor licznych publikacji, a między innymi, cennej pracy p.t. „Synopsis wnętrzaków pasożytnych" oraz popularnego poradnika weterynaryjnego.

Stanisław Królikowski (1853—1924), wychowaniec szkoły z końcowych lat jej polskiego okresu, w następstwie — rektor Akademii Weterynaryjnej Lwowskiej i autor licznych prac, między innymi dzieła p. t. „Bibliografia polska weterynarii i hodowli zwierząt domowych" (1891) oraz podręczników z zakresu weterynarii.

Również nazwiska Franciszka Koziorowskiego, kronikarza szkoły, Antoniego Purwińskiego, Ludwika Boguckiego — zapisały się dobrze w kronikach szkoły.

Szkoła weterynaryjna w Warszawie za okres polski swojego istnienia spełniła chlubnie swe zadania. Istnienie jej przypadło na czas zamknięty między datą końcowych dni szkoły wileńskiej (1842) i datą zapoczątkowania szkoły lwowskiej (1881). Była ona poprzez Edwarda Ostrowskiego i Seifmana, łącznikiem pomiędzy tymi dwoma szkołami, zapewniła ewolucję polskiej naukowej myśli weterynaryjnej, nieprzerwaną tradycję polskiego szkolnictwa weterynaryjnego od 1823 r., t. j. od otwarcia pierwszej szkoły wileńskiej. Szkoła w nadzwyczaj trudnych warunkach politycznych wychowała cały zastęp lekarzy weterynaryjnych, potrzebnych krajowi, dobrze wyszkolonych, doskonalących się stale, dała z jednej strony tak wybitne postacie jak Seifman i Królikowski, którzy przenieśli tradycje szkoły weterynaryjnej polskiej, po jej zrusyfikowaniu w Warszawie, do Lwowa, z drugiej strony — dała spośród swych wychowańców ludzi gorącego serca i płomiennego patriotyzmu, którzy licznie poszli do szeregów w powstaniu narodowym 1863 r. aby jak Marcin Pyrkosz (dypl. 1853), Julian Piller (dypl. 1862), Józef Puchalski — złożyć życie w ofierze.

W okresie tym z poziomu dwuletniej szkoły niższej podniosła się poprzez poziom szkoły średniej do poziomu, wprawdzie jeszcze nie formalnie ale faktycznie, uczelni o charakterze szkoły wyższej z programem opartym o podbudowę nauk przyrodniczych.

Okres II. Od roku 1874 szkoła warszawska stała się jedną z rosyjskich uczelni wyższych na terenie Królestwa. Od 1889 r. nosiła nazwę Warszawskiego Instytutu Weterynaryjnego; od 1913 do tej nazwy dodano słowo „Aleksiejewski" na cześć następcy tronu rosyjskiego. Okres ten dzieli się na dwa podokresy: szkoły rosyjskiej, początkowo z licznym stosunkowo polskim elementem studiujących — od 1874 do 1904 r. i szkoły bojkotowanej przez Polaków — od 1905 do 1915 r.

Zespół profesorski po 1874 r., częściowo pozostał polski, ale nowe siły przychodziły prawie wyłącznie rosyjskie.

Młodzież studiująca w początkach była w masie polska, z nieliczną domieszką elementu napływowego. Zarządzenia jednak rządowe szły w kierunku przyciągania elementu rosyjskiego drogą ułatwień przy wstępowaniu do uczelni. W 1890 r. było jeszcze niespełna 50% studentów Polaków, a już w 1903 r. na ogólną liczbę 188 studentów było tylko 67 „katolików" i 101 „prawosławnych" [1]).

Ale i tak wyglądająca szkoła nie cieszyła się względami władz. Ubogość etatów uczelni warszawskej w stosunku do innych instytutów weterynaryjnych Imperium była wybitna: Instytut Warszawski w 1904 r. posiadał tylko jeden etat profesorski i kilka etatowych docentur, podczas gdy inne instytuty miały przeciętnie po 6 katedr, nie licząc etatowych docentur.

Względy polityczne przy obsadzie etatów odgrywały wybitną rolę. W spisach etatowego personelu naukowego z 1904 r. figuruje jeden tylko Polak mgr. Ignacy Gajewski, docent chirurgii i kierownik kliniki chirurgicznej. Nawet pośród niższych funkcjonariuszy administracyjnych ne było ani jednego Polaka. Stosunek ten do szkoły odbijał się na jej pracach, poziomie nauczania i wiadomościach wychowanków.

Dyrektorami szkoły w ciągu tego podokresu byli: Wasilij Sieńcow (1874 — 1890), Gieorgij

[1]) Sprawozdania Instytutu nie podają narodowości studentów lecz jedynie wyznanie, co dość dokładnie, biorąc pod uwagę warunki ówczesne, orientuje w przynależności studentów do grup narodowościowych.

Czułowskij (1890 — 1904) i Iwan Sadowskij (od 1.VII 1904 do 1907). Ten ostatni — człowiek światły, wybitny uczony i o najlepszych intencjach w stosunku do uczelni i młodzieży, trafił na okres krytyczny burzy rewolucyjnej i zorientowawszy się, że w tych warunkach pracować nie może, wycofał się z początkiem 1907 r. z Warszawy. Odchodząc wypowiedział słowa, świadczące o jego zacnym stanowisku i poglądach: „myślę, że tu jest nie miejsce (zdieś nie miesto) dla szkoły rosyjskiej, a przeto i dla instytutu weterynaryjnego". Warszawskie Towarzystwo Weterynarskie w 1910 r. uczciło go godnością członka honorowego w związku z 30-letnim jubileuszem pracy naukowej.

W 1901 r. szkoła została umieszczona w specjalnych budynkach wzniesionych przez państwo dla Instytutu Weterynaryjnego na Pradze przy szosie grochowskiej. Istnienie tych budynków, dostosowanych do potrzeb uczelni weterynaryjnej, ułatwiało w następnych latach sprawę kreowania czy utrzymania szkoły weterynaryjnej w Warszawie.

Lata 1904 — 1905 stanowiły moment przełomowy w szkolnictwie Królestwa Kongresowego. W związku z porażkami w wojnie japońskiej ogromne imperium carów podległo wstrząsom. Na terenach Polski, między innymi, przejawiło się to bezwzględnym bojkotem szkoły państwowej we wszelkich jej postaciach. Bojkotowi temu podległ i Warszawski Instytut Weterynaryjny. Instytut, z powodu urządzanych w nim przez studentów z udziałem osób z poza uczelni wieców politycznych, został 28.X 1905 r. zamknięty zarządzeniem generała gubernatora warszawskiego. Uruchomiony ponownie w 1907 roku utracił prawie zupełnie swój zespół studentów Polaków, którzy przenieśli się do Lwowa lub Dorpatu i Charkowa, w myśl zasady bojkotowej, która uznawała możliwość studiów w szkołach rosyjskich lecz nie na terenie Polski.

W 1906 r. miał miejsce zamach na dyrektora Instytutu prof. Sadowskiego.

W 1907 roku na przystanku kolejki przed instytutem przez „nieznanych sprawców" została ostrzelana grupa studentów, z których 3 zostało poważnie rannych. Akcja bojkotowa była bezwzględna.

W 1907 r. Instytut liczył zaledwie 95 studentów, a wśród nich 13 „katolików". W 1908 r. na 180 studentów było 34 „katolików" i z braku studentów nie odbywały się wykłady na trzecim i czwartym kursie.

Lata 1905 — 1915 w historii uczelni warszawskiej stanowiły okres, gdy szkoła ta była obca polskości. Szkoła była wtedy instytucją nie mającą żadnych związków z kulturą, społeczeństwem i gospodarką polską. W okresie tym z wykazów personelu nauczającego znikają Polacy: w 1908 r. docent prywatny Marcjan Żórawski, w 1909 r. docent etatowy Ignacy Gajewski.

Wśród studentów znajdowały się osoby pochodzenia polskiego obojętne dla nakazów moralnych obowiązujących społeczeństwo polskie lub też — pozbawione wszelkiej możliwości studiów poza Warszawą.

Zespół studentów Instytutu stanowił w masie element napływowy, a wśród nich, w przeważającej liczbie, wychowańcy seminariów duchownych prawosławnych, dla których w celach politycznych otworzono bramy uniwersytetów i instytutów weterynaryjnych Warszawy i Dorpatu. Już w 1904 r. na 101 studentów Instytutu Warszawskiego „prawosławnych" było 77 wychowańców seminariów duchownych.

Utraciwszy promieniowanie na teren Kongresówki, pozbawiona łączności ze społeczeństwem i środowiskiem zawodowym weterynaryjnym — szkoła ta przetrwała do 1915 r. Niepowodzenia w pierwszej wojnie światowej, zakończone opuszczeniem stolicy w sierpniu 1915 r., zmusiły władze carskie do ewakuowania również i Instytutu Weterynaryjnego. Ewakuowano go początkowo do Moskwy, a następnie do Rostowa nad Donem i wreszcie — do Nowoczerkaska. Przy ewakuacji pozostawiono bibliotekę i część zbiorów, które przeszły do odrodzonej szkoły weterynaryjnej polskiej.

Należy zaznaczyć, że nastawienie bojkotowe społeczeństwa polskiego złagodniało nieco w ostatnich latach poprzedzających pierwszą wojnę światową. W związku z tym w tych latach wstąpiła do Instytutu już większa grupa Polaków. W 1912 roku na ogólną liczbę 462 studentów było 80 „katolików".

Okres III. Pierwsza wojna światowa i zapowiedziana zmiana polityki rządu carskiego w stosunku do sprawy polskiej rozbudziła nadzieje odrodzenia szkolnictwa polskiego w Kongresówce.

Towarzystwo Kursów Naukowych, zawiązane w 1905 r. w Warszawie, powołało do życia 14.I.1915, Komisję Szkół Wyższych. Do Komisji tej, łącznie z przedstawicielami szeregu organizacji, weszli przedstawiciele Warszawskiego Towarzystwa Weterynarskiego. Data powołania komisji jest datą podjęcia myśli odrodzenia uczelni weterynaryjnej w Warszawie.

Rozporządzeniem Ministra Wyznań Rel. i Oświecenia Publicznego rządu Rzeczypospolitej z dn. 13.VIII.1918 r. powołane zostało do życia Studium Weterynaryjne przy Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Zawiązkiem Studium było mianowanie dr Eugeniusza Kiernika na katedrę anatomii opisowej zwierząt oraz prof. dr Mieczysława Konopackiego na kuratora Studium.

W 1919/20 roku akad. zostały otwarte zapisy studentów na nowe Studium. Zapisanych zostało 34 studentów.

W 1920/21 powołano na katedrę chorób zakaźnych zwierzęcych prof. mgr. Jana Gordziałkowskiego.

Okres 1920 — 1921, w organizacji i pracach Studium stanowi przerwę spowodowaną przez wojnę.

W październiku 1921 r. została powołana Komisja Organizacyjna Studium pod przewodnictwem prof. Konopackiego w składzie profesorów: Jana Gordziałkowskiego, Zygmunta Markowskiego, Juliana Nowaka, Stanisława Rungego, Piotra Boczkowskiego i Lucjana Dobrzańskiego. Jednocześnie wprowadzono program studiów obowiązujący w Akademii Lwowskiej.

W początkach 1922 r. Uniwersytet zmuszony był przeprowadzić ciężką walkę z Ministerstwem Spraw Wojskowych w obronie gmachów Studium. Wojsko chciało przejąć budynki Studium Weterynaryjnego na Grochowie na wojskową szkołę chemiczną. Walka ta zakończyła się utrzymaniem przez Uniwersytet gmachów na Grochowie, co równoznaczne było wówczas z niedopuszczeniem do zlikwidowania w ogóle Studium.

W 1922 r. powołany został na katedrę bakteriologii i higieny dr Zygmunt Szymanowski.

W związku ze śmiercią prof. Eugeniusza Kiernika (1921) wykłady z anatomii zwierząt domowych objął dr Wacław Roszkowski. Wykłady zoologii i parazytologii od 1922 powierzono dr Witoldowi Stefańskiemu.

W 1925 r. na katedrę patologii ogólnej i anatomii patologicznej powołano prof. Włodzimierza Lindemana, na katedrę patologii szczegółowej chorób wewnętrznych — dr Konstantego Łopatyńskiego. W tymże roku katedrę chirurgii, położnictwa i okulistyki objął dr Eugeniusz Wajgiel, a katedrę fizjologii i chemii fizjologicznej — prof. Stanisław Przyłęcki.

W 1923/24 r. przewodnictwo Komisji Organizacyjnej przeszło w ręce prof. Gordziałkowskiego i pod jego kierownictwem sprawa ostatecznego zorganizowania Studium i następnie utworzenia z niego Wydziału Weterynaryjnego w Warszawie została doprowadzona do pomyślnego rozwiązania.

Złączenie studiów weterynaryjnych z Uniwersytetem zostało dokonane po długim ścieraniu się stanowisk sfer rolniczych, weterynaryjnych i oświatowych. Sfery rolnicze ze względów praktycznych widziałyby chętnie weterynarię w ramach zespołowych uczelni rolniczych i występowały za włączeniem Studium Weterynaryjnego, jako wydziału, do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego; środowisko weterynaryjne dążyło do złączenia swoich studiów z Uniwersytetem ze względu na pokrewność studiów ze studiami lekarskimi, farmaceutycznymi i przyrodniczymi; środowiska uniwersyteckie i oświatowe ustosunkowały się do tego zagadnienia niejednolicie, zależnie od osób, które w danej chwili zajmowały kierownicze stanowiska w Uniwersytecie, względnie w Ministerstwie Oświecenia.

Po okresie długich wahań przeważyła wreszcie koncepcja uniwersytecka. Na urzeczywistnienie tej koncepcji wpłynęło osiągnięcie przez uczelnię takiego stopnia rozwoju, który gwarantował należyty jej poziom naukowy.

Dnia 9.II.1927 r. Senat Uniwersytetu Warszawskiego, pod przewodnictwem rektora Bolesława Hryniewieckiego, na wniosek Rady Wydziału Lekarskiego, którego dziekanem był Jerzy Modrakowski, powziął uchwałę kreującą Wydział Weterynaryjny U. W. Uchwała ta zyskała sankcję Ministerstwa W. R. i Oświecenia P. dnia 9.VI.1927 r.

W roku ak. 1928/29 ustąpili z katedr profesorowie — Przyłęcki i Roszkowski, przechodząc na inne stanowiska naukowe. W roku 1929 Wydział powołał na opuszczoną przez Roszkowskiego katedę — dr Romana Poplewskiego, w 1930 r. na katedrę fizjologii, utworzoną wzamian katedry chemii fizjologicznej i fizjologii— dr Bolesława Gutowskiego.

W 1931 r. przeszedł w stan spoczynku zasłużony dla uczelni warszawskiej prof. Gordziałkowski, organizator uczelni i pierwszy jej dziekan. W 1932 r. katedrę po Gordziałkowskim objął dr Piotr Andrijewski.

Po śmierci prof. Lindemana (1933) Wydział powołał na katedrę patologii ogólnej i anatomii patologicznej dr Władysława Walkiewicza.

W 1935 r. na kreowaną katedrę higieny produktów spożywczych i użytkowych pochodzenia zwierzęcego została powołana dr Irena Maternowska, a na katedrę chemii fizjologicznej — dr Ernest Sym.

W 1939 r. na katedrę farmakologii, utworzoną w 1938 r., Wydział powołał dr Henryka Sikorskiego.

W roku utworzenia Wydziału Weterynaryjnego (1927) studiowało 261 osób; wydano 29 dyplomów lekarzy weterynaryjnych i 6 dyplomów doktorskich.

W 1937/38 r. ak. studiowało 459 osób, w tym 47 kobiet; dyplomy lekarzy weterynaryjnych otrzymało 75 osób, a doktorskie — 8 osób.

Uczelnia warszawska za cały okres od chwili odrodzenia do 1939 r. wydała 615 dyplomów lekarzy weterynaryjnych i 33 dyplomy doktorskie.

W okresie tym rozwinęła się wydatnie praca naukowa Wydziału: z poszczególnych katedr i zakładów wyszły liczne publikacje profesorów, ich asystentów i uczniów. Od 1927 r. miesięcznik *Wiadomości Weterynaryjne* oparł się na Wydziale Weterynaryjnym, którego członkowie weszli w skład komitetu redakcyjnego tego czasopisma naukowego. Od 1936 r. przy współredakcji prof. Maternowskiej rozpoczął wychodzić dwumiesięcznik *Higiena Produktów Zwierzęcych.* Roczniki tych czasopism są wy-

pełnione przeważnie pracami Wydziału. W okresie tym ukazały się dzieła: prof. Jana Gordziałkowskiego „Choroby zakaźne zwierząt domowych oraz ich zwalczanie“ (I tom w 1929 r., II tom w 1930 r.), prof. Romana Poplewskiego— „Anatomia ssaków“ (I i II t. w 1935 r., III i IV t. w 1939 r.), prof. Bolesława Gutowskiego — „Zarys fizjologii zwierząt domowych“ (1937).

Rok 1939 przerwał normalną pracę Wydziału.

Bezpośrednio po katastrofie wrześniowej grono profesorskie zebrało się w Warszawie w znacznie uszczuplonym składzie. Aby umożliwić młodzieży akademickiej kończenie studiów, mimo przeszkód stwarzanych przez okupanta, obecni w Warszawie profesorowie i wykładowcy potajemnie przeprowadzali egzaminy, zakłady jednak, które mocno ucierpiały wskutek działań wojennych, nie podjęły działalności wobec kategorycznego zakazu ze strony wroga.

Okres okupacji odbił się bardzo dotkliwie na gronie profesorskim Wydziału. Zginęli bez wieści, zmarli w więzieniach, zostali zamordowani lub nie przetrzymali okrutnych warunków okupacji: Eugeniusz Waigiel, Irena Maternowska, Jan Gordziałkowski, Henryk Sikorski, Władysław Walkiewicz.

Pomimo ciężkich strat osobowych, pozostały przy życiu personel naukowy Wydziału współuczestniczył w pracach Polski podziemnej nad przygotowaniem podwalin do odrodzenia uczelni i zorganizowania weterynarii w Polsce. Ośrodkiem tej pracy było Laboratorium Bakteriologiczno-Mięsoznawcze Rzeźni Warszawskiej kierowane przez Irenę Maternowską, a następnie — przez dr Abdona Stryszaka, adiunkta Zakładu Epizootiologii Wydziału Weterynaryjnego. Grono osób, złożone z pracowników, uczniów Wydziału i lekarzy weterynaryjnych ośrodka warszawskiego, na których czele stali: ś. p. Marek Pęski oraz A. Stryszak i Heliodor Szwejkowski, opracowało wówczas szereg projektów dotyczących ustawodawstwa weterynaryjnego, szkoliło młodszych lekarzy weterynaryjnych i usiłowało stworzyć podziemną uczelnię weterynaryjną. Zorganizowanie przez okupanta we Lwowie tzw. kursów weterynaryjnych i przymusowe skierowanie tam młodzieży akademickiej, zaostrzenie kursu ze strony okupanta na terenie stolicy — uniemożliwiły urzeczywistnienie zamiaru stworzenia podziemnej uczelni.

Bezpośrednio po zakończeniu działań wojennych w 1945 r., w Lublinie, który był czasową stolicą odradzającej się Polski, powstała nowa uczelnia weterynaryjna jako Wydział Lekarsko-Weterynaryjny Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej. Warszawa leżała w ruinach i wydawała się tracić swą siłę atrakcyjną. Lwowska Akademia Weterynaryjna, po próbach odtworzenia jej w Krakowie, miała przenieść się do jednego z miast na Ziemiach Odzyskanych. Powstała zasadnicza sprawa, czy w Polsce potrzebne jest istnienie trzech uczelni weterynaryjnych i jako ta trzecia pod uwagę brana była uczelnia warszawska.

Dzięki przychylnemu ustosunkowaniu się władz akademickich, szczególnie rektora S. Pieńkowskiego, dzięki zabiegom wieloletniego dziekana Wydziału W. Stefańskiego — udało się pokonać przeciwności związane z ponownym uruchomieniem Wydziału, który formalnie nie przestawał istnieć od 1939 r. Przyczyniła się do tego jednak przede wszystkim prowadzona przez Rząd Rzeczypospolitej szeroka akcja odbudowy i rozbudowy szkolnictwa, zrozumienie potrzeby dania krajowi, w którym rolnictwo odgrywa tak poważną rolę, jak najszybciej kadr wyszkolonego personelu weterynaryjnego. Powrót do kraju rozproszonych po świecie profesorów, przywrócenie Warszawie znaczenia stolicy i przystąpienie do jej odbudowy— ułatwiły sprawę i zadecydowały o wznowieniu w 1946/47 r. ak. prac Wydziału Weterynaryjnego U. W.

Od jesieni 1946 r. Wydział Weterynaryjny U. W. odbudowuje się stopniowo i nawiązuje porwane nici.

Jesienią 1948 r. Wydział wszedł z powrotem w posiadanie wszystkich gmachów, do tego czasu częściowo zajętych przez instytucje obce, co pozwoliło mu wreszcie ułożyć normalnie prace, związane z nauką i nauczaniem.

ŹRÓDŁA

1. *Koziorowski F.* — Istoriczeskij otczot po Warszawskomu Wietierinarnomu Institutu itd. Warszawa, 1890.

2. Otczot o sostojanii i diejatielnosti Warszawskago Wietierinarnago Instituta za 1890 god. Warszawa, 1893.

3. *Bałł N.* Ditto za 1903 r. Warszawa, 1904.

4. *Bałł N.* — Ditto za 1907 r. Warszawa, 1908.

5. *Bałł N.* — Ditto za 1908 r. Warszawa, 1909.

6. *Awtokratow D.* — Ditto za 1909 r. Waarszawa, 1910.

7. *Awtokratow D.* — Ditti za 1910 r. Warszawa, 1911.

8. *Awtokratow D.* — Ditto za 1912 r. Warszawa 1913.

9. *Millak K.* — Warszawski Instytut Weterynaryjny w dobie „Ruchu Wolnościowego 1904 — 1908“. *Życie Wet.* Nr 8—9. 1949.

10. *Białokur F.* i *Millak K.* — Lekarze wet. w powstaniu styczniowym 1863 — 1864. *Wiad.* Wet. Nr 165 i 172. 1934.

11. *Manteuffel T.* — Uniwersytet Warszawski w latach 1915/16 — 1934/35. Warszawa, 1936.

12. *Gordziałowski J.* — Uczelnia weterynaryjna w Warszawie, jej przeszłość, stan obecny i dalsze losy *Wiad. Wet.* Nr 45 — 1924.

13. Tenże — Rys historyczny rozwoju wiedzy weterynarynej oraz uczelni weterynaryjnej w Polsce. *Wiad. Wet.* Nr 88 — 1927.

14. *Wiadomości Weterynaryjne* Nr 88 — 1927, poświęcony Wydziałowi Wetrynaryjnemu U. W.

15. *Szymanowski Z.* — Rozwój warszawskiej uczelni weterynaryjnej w ciągu ostatnich dziesięciu lat. *Wiad. Wet.* Nr 100 — 1928.

16. Pamiętniki Polskiego Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych 1909—1930, Warszawa.

17. *Perenc A.* — Historia lecznictwa zwierząt w Polsce. Toruń 1936.

18. *Millak K.* — Historia weterynarii w Polsce. O książce dr Perenca i na jej marginesie. *Wiad. Wet.* Nr 195 — 1936.

19. *Millak K.* — Walka o Wydział Weterynaryjny Warszawskiego i jej tło. 1918 — 1927. Warszawa 1948.

20. *Stefański W.* — Sprawozdanie dziekana Wydziału Weterynaryjnego Uniwersytetu J. P. w Warszawie za rok ak. 1937/38. *Wiad. Wet.* Nr 219, 220, 221 — 1938.

21. *Millak K.* — Wydział Weterynaryjny U. W. (z powodu uruchomienia Wydziału). *Wojsk. Przegl. Wet.* Nr 4—5 — 1946.

2. ORGANIZACJE NAUKOWE

a. Stowarzyszenia

Wstrząsy rewolucyjne 1904 — 1905 spowodowały pewne, choć bardzo nieznaczne zelżenie ucisku kulturalnego w Królestwie Kongresowym. Umożliwiło to wreszcie na terenie Kongresówki zrzeszenie sie lekarzy weterynaryjnych i legalizację w 1909 r. organizacji, która otrzymała nazwę Warszawskiego Towarzystwa Weterynarskiego.

Statut Towarzystwa — opracowany przy najczynniejszym udziale twórcy i ideologa tej organizacji, Piotra Boczkowskiego, profesora anatomii zwierząt i encyklopedii weterynarii na Kursach Przemysłowo - Rolniczych, przekształconych po ustaniu okupacji na Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego — określał, że zadaniem Towarzystwa jest: „Rozbiór spraw w zakresie naukowym i praktycznym dotyczących weterynarii i hodowli zwierząt domowych". Towarzystwu przysługiwało prawo "urządzania wystaw, zbiorów muzealnych, lecznicy, pracowni, stacji mikroskopowej, odczytów; — wydawania pism i książek, urządzania konkursów i udzielania nagród za dzieła z zakresu weterynarii, — posiadania księgozbioru i czytelni..."

Na ogólną liczbę 109 lekarzy weterynaryjnych Kongresówki w 1949 r. zapisało się do Towarzystwa 105.

Pierwszym prezesem został mgr n. wet. Henryk Kotłubaj, zasłużony pracownik na niwie weterynaryjnej, twórca i wieloletni redaktor „Rolnika i Hodowcy", sekretarzem i redaktorem — Piotr Boczkowski, który już w 1911 r., w związku ze śmiercią Kotłubaja, powołany został na stanowisko prezesa Towarzystwa.

W krótkim okresie, poprzedzającym pierwszą wojnę światową, w Towarzystwie prowadzona była usilna praca. Boczkowski zgromadził cenną bibliotekę, w dużej części z dzieł zakupionych z własnych funduszów, stworzył zaczątki zbiorów muzealnych oraz zaczątki pracowni naukowej. Na miesięcznych zebraniach, które gromadziły licznych członków Towarzystwa, wygłaszane były referaty i przedstawiane spostrzeżenia z zakresu epizotiologii, terapii, higieny, nadzoru nad produktami pochodzenia zwierzęcego, hodowli i innych dzedzin wiedzy. W ciągu pięcioletniego okresu przedwojennego na posiedzeniach Towarzystwa przedstawiono 45 referatów i komunikatów. Towarzystwo wydało kilka zeszytów Pamiętnika Warszawskiego Towarzystwa Weterynaryjnego. Pamiętnik musiał być drukowany w języku polskim i rosyjskim. Poza tym staraniem Towarzystwa ukazał się w 1913 r. — Poradnik Weterynaryjny.

Okres wojenny (1914 — 1917) przytłumił pracę Towarzystwa, która jednak bez przerwy była kontytuowana pod przewodnictwem Boczkowskiego, jednego z nielicznych lekarzy weterynaryjnych którzy uniknęli ewakuacji z kraju, w związku z zajęciem go przez niemieckiego okupanta.

Odrodzenie Rzeczypospolitej odbiło się znamiennie na życiu Towarzystwa. W 1918 r. zmieniono jego nazwę na „Polskie Towarzystwo Lekarzy Weterynaryjnych", którego nowy statut zalegalizowano w 1924 r. Statut jako cel Towarzystwa stawiał: „rozwijanie ruchu naukowego śród lekarzy weterynaryjnych i współdziałanie w postępie wiedzy weterynaryjnej", oraz „ochronę godności i czci zrzeszonych".

Organizowanie się w nowym państwie wszystkich dziedzin życia, a więc i administracji i służby weterynaryjnej, wprowadziło na posiedzenia Towarzystwa tematy z zakresu organizacji administracji państwowej i samorządowej służby weterynaryjnej oraz zagadnienia z zakresu organizacji zawodu, które przez pewien czas wydatnie absorbowały Towarzystwo. Wobec jednak powstania w 1920 r. Związku Zawodowego Lekarzy Weterynaryjnych R.P. — sprawy te przejęte zostały przez tę organizację, pozwalając Towarzystwu powrócić do prac nakreślonych statutem.

Po nowym okresie wojennym (1920/21), w ciągu którego zamarła nieomal praca Towarzystwa, rozpoczynając od 1922/23, działalność naukowa odrodziła się w całej pełni. Towarzystwo wznowiło zapoczątkowane 15.VI.1919 r. wydawnictwo miesięcznika *Wiadomości Weterynaryjne,* nadając mu charakter czasopisma naukowego, ingerowało żywo w sprawie utrzymania i rozwinięcia Studium Weterynaryjne-

go przy Uniwersytecie Warszawskim. W związku z tą ostatnią sprawą, Towarzystwo przedstawiało wielokrotnie przez swych delegatów premierom, ministrom Oświecenia, rektorom Uniwersytetu Warszawskiego — memoriały w sprawie uczelni. W styczniu 1924 r. — zwołało w sprawie uczelni zjazd delegatów Towarzystw Lekarzy Weterynaryjnych w Polsce z udziałem przedstawicieli zainteresowanych ministerstw i przeprowadziło na zjeździe koncepcję połączenia studiów weterynaryjnych z Uniwersytetem. Pionierem tej koncepcji był Boczkowski.

Od 1922/23 r. wznowione zostały miesięczne posiedzenia, które znów osiągnęły należyty poziom naukowy. W sprawozdaniach z posiedzeń Towarzystwa znajdują odbicie wszystkie najnowsze zdobycze w dziedzinie weterynarii i nauk pokrewnych, oraz własne badania i spostrzeżenia członków.

Sprawa wścieklizny znalazła wyraz w referatach i komunikatach: Z. Szymanowskiego i St. Sieńczewskiego (1922, 1924), M. Łabędzia (1924), St. Koeppego (1925) oraz — w posiedzeniu dyskusyjnym z przedstawicielami stowarzyszeń lekarskich, społecznych i zainteresowanych ministerstw (1924).

Gruźlica referowana była przez St. Sieńczewskiego (1922, St. Koeppego (1926), M. Marczewskiego (1928), Z. Szymanowskiego (1928), W. Palmirskiego i L. Dobrzańskiego (1928).

Nosacizna omawiana była w referatach J. Gordziałkowskiego (1922), St. Koeppego (1923), K. Panka (1926).

Pomór świń był referowany przez Z. Szymanowskiego i J. Brilla (1928).

Zagadnienia z zakresu bakteriologii, serologii i odporności referowali: Z. Szymanowski (1926), Mieszkowski i Terlikowski (1927), Koeppe i Terlikowski (1927), St. Gracz (1927).

Spostrzeżenia nad zarazą płucną bydła przedstawili — E. Kostrzewski (1924), K. Panek (1924).

Spostrzeżenia z zakresu chirurgii referowali: Terlikowski (1927), Kulczycki (1927, 1928, 1929).

Spostrzeżenia co do radiodiagnostyki u małych zwierząt przedstawili — M. Łabędź i B. Grynkraut (1929), o wpływie gruczołów wydzielania wewnętrznego na rozwój kośćca — Z. Mockus (1930). Ostatni przedstawił również wyniki badań osteometrycznych koni żmudzkich (1929).

Poza tym przyczynki i referaty przedstawione były przez licznych członków Towarzystwa.

Walne zgromadzenia doroczne Towarzystwa miały uroczysty charakter przeglądu dorobku Towarzystwa za okres ubiegły i nakreślały wskazania na okres przyszły.

W 1927 r. Towarzystwo ustanowiło Nagrodę Polskiego Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych za pracę naukową ogłoszoną drukiem w języku polskim. Hasło nagrody brzmiało: „Pracą ku Prawdzie", a nagrodę stanowił złoty medal. W tymże roku z inicjatywy Towarzystwa ufundowane zostały przez ogół lekarzy weterynaryjnych Rzeczypospolitej insygnia dziekańskie dla Wydziału Weterynaryjnego Uniwersytetu Warszawskiego.

Od 1927 r. Towarzystwo rozpoczęło wydawnictwo *Pamiętników Polskiego Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych*. Zeszyty *Pamiętników* wychodziły 3 — 4 razy do roku przy *Wiadomościach Weterynaryjnych* i zawierały szczegółowe sprawozdania z posiedzeń i zgromadzeń Towarzystwa.

W 1929 r. Towarzystwo ustanowiło nagrodę „Imienia Piotra Boczkowskiego" za referaty wygłaszane na zebraniach Towarzystwa i ogłoszone w jego organach. Nagrodę stanowił medal srebrny.

W tymże roku Towarzystwo przyjęło udział w uroczystościach 350-lecia Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Towarzystwo poza tym przyjmowało najżywszy udział w organizacjach kolejnych ogólnopolskich zjazdów lekarzy weterynaryjnych oraz w organizowaniu Sekcji Weterynaryjnych kolejnych, rozpoczynając od XII, Zjazdów Lekarzy i Przyrodników Polskich.

W 1929 r. stała się aktualną sprawa realizacji zjednoczenia członków wszystkich Towarzystw Lekarzy Weterynaryjnych oraz Związku Zawodowego Lekarzy Weterynaryjnych R.P. w jednej organizacji. Poszczególne Towarzystwa — Małopolskie, Wielkopolskie, Wileńskie, Krakowsko-Śląskie i Pomorskie — udzielały w swych pracach wiele miejsca sprawom zawodowym, które stanowiły zakres prac Związku Zawodowego i jego oddziałów wojewódzkich; wchodziły te sprawy również od czasu do czasu na posiedzenia Polskiego Towarzystwa; stwarzało to pewną dwutorowość pracy. Zcalenie i ujednolicenie pracy miano osiągnąć w nowej zjednoczonej organizacji.

W związku ze sprawą zjednoczenia na Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeniach Polskiego Towarzystwa, w czerwcu i grudniu 1929 r. zapadły uchwały przystąpienia gremialnego do nowej zjednoczonej organizacji, z jednoczesnym utworzeniem ściśle naukowego towarzystwa pod nazwą „Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych", nawiązującego do tradycji naukowych Warszawskiego Towarzystwa Weterynarskiego poprzez Polskie Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych. Statut tego nowego Towarzystwa, uchwalony w grudniu 1929 r., przewidywał „jako cel, pracę nad rozwojem nauk weterynaryjnych przez zbliżenie do siebie osób poświęcających się medycynie weterynaryjnej, hodowli i naukom z nimi związanym i wzajemne udzielanie sobie wiadomości o spostrzeżeniach, pracach i zdobyczach osiąg-

niętych w tych dziedzinach wiedzy". Statut miał całkowicie charakter statutu towarzystwa naukowego.

Pomimo zalegalizowania statutu i przygotowania wszystkiego do zorganizowania nowego Towarzystwa, sprawa w ostatniej chwili musiała być zaniechana, gdyż zamiar utworzenia nowego Towarzystwa przyjęty został przez inne organizacje weterynaryjne jako chęć wyłamania się i zagrożenie przeprowadzonego zjednoczenia. Z perspektywy czasu wydaje się być pewnym, że zamknięcie prac Towarzystwa spowodowało lukę niezastąpioną. Powołane do życia, w związku ze zjednoczeniem wszystkich organizacji weterynaryjnych, Zrzeszenie Lekarzy Weterynaryjnych R. P., pomimo iż przewidywało w swych zadaniach pieczę nad rozwojem nauki weterynaryjnej, musiało przywiązywać jednak większą wagę do spraw stanowych i zawodowych i nie mogło zapewnić nauce atmosfery, którą dałoby towarzystwo ściśle naukowe.

Polskie Towarzystwo Lekarzy Weterynaryjnych w ciągu swego 20-letniego istnienia odbyło 114 posiedzeń, na których przez 53 osoby z pośród członków Towarzystwa i osób zaproszonych było przedstawione 125 referatów i komunikatów.

W 1930 r. zamknięto prace Towarzystwa.

Od 1930 r. w ramach Zrzeszenia Lekarzy Weterynaryjnych R. P. w poszczególnych oddziałach wojewódzkich odbywały się miesięczne zebrania, na których wygłaszane były odczyty, referaty i sprawozdania ze wszystkich dziedzin nauki i spraw zawodu weterynaryjnego; miały one przeważnie charakter dydaktyczny, zmierzający do podniesienia wiadomości zrzeszonych.

Zrzeszenie kontynuowało udzielanie nagród za prace naukowe przekazane mu przez Towarzystwo oraz dawało oparcie czasopismom naukowym — *Wiadomościom Weterynaryjnym* i *Higienie Produktów Zwierzęcych*.

b. Zjazdy i kongresy

Ośrodek warszawski, jako stołeczny, musiał przyjmować najżywszy udział w organizowaniu zjazdów krajowych i międzynarodowych poświęconych weterynarii lub mających z nią łączność. Zjazdy krajowe, odbywające się w Warszawie lub innych dużych miastach Polski, przy organizacji swej wymagały ogromnego nakładu pracy. Praca ta spadała na Towarzystwa Weterynaryjne, znajdujące się w miejscach odbywania zjazdów, a od roku 1930 — na właściwe oddziały wojewódzkie Zrzeszenia Lekarzy Weterynaryjnych R. P. Ośrodek Warszawski zawsze jednak w związku z każdym zjazdem krajowym czy kongresem międzynarodowym, był obarczany poważną pracą organizacyjną. W Zarządzie Głównym Zrzeszenia istniała specjalna Komisja Zjazdów i Stosunków Międzynarodowych, poświęcona tym pracom, na czele której stał podpisany.

Zjazdy weterynaryjne krajowe zapoczątkował odbyty w Warszawie, w grudniu 1919 r. „Pierwszy Wszechpolski Organizacyjny Zjazd Lekarzy Weterynaryjnych". Zjazd ten, na którym po raz pierwszy zgromadzili się przedstawiciele weterynarii wszystkich b. trzech zaborów, w uchwałach swych nakreślił postulaty zawodu weterynaryjnego co do organizacji państwowej i samorządowej służby weterynaryjnej, co do organizacji samego zawodu, co do organizacji wyższych uczelni, instytutów doświadczalnych i fachowej prasy weterynaryjnej. Drugi Zjazd, który odbył się w Poznaniu, w 1921 r., również był poświęcony sprawom organizacji służby i zawodu weterynaryjnego. Zjazd ten zaznaczył się ostrym konfliktem pomiędzy aktualnymi kierownikami państwowej służby weterynaryjnej i kierowniczymi czynnikami zawodu.

Dopiero III Powszechny Zjazd Polskich Lekarzy Weterynaryjnych we Lwowie w 1926 r. posiadał już dwa działy: naukowy i stanowy. Zjazd ten stanowił pierwszą wielką manifestację nauki weterynaryjnej w Odrodzonej Polsce. Dział naukowy na zjeździe obejmował 12 tematów programowych z zakresu: patologii, terapii, diagnostyki, genetyki, hodowli, higieny, chirurgii, spraw związanych z wydawnictwem podręczników i czasopiśmiennictwem naukowym. Dział stanowy — dotyczył spraw służby weterynaryjnej i zawodu weterynaryjnego w państwie. Zjazdowi przewodniczył prof. dr Julian Nowak, senator i b. premier Rzeczypospolitej. Prace organizacyjne w związku z tym zjazdem przeprowadził i kierował nimi prof. dr. Z. Markowski.

IV Powszechny Zjazd Lekarzy Weterynaryjnych R. P. odbył się w Poznaniu w 1929 r. Zjazd ten zadecydował utworzenie ogólnej organizacji p. n. „Zrzeszenie Lekarzy Weterynaryjnych R. P.", jednoczącej w sobie cały zawód weterynaryjny.

Od 1888 r. lekarze weterynaryjni w Polsce przyjmowali udział w Zjazdach Lekarzy i Przyrodników Polskich. W wolnej Polsce po raz pierwszy zwołano Zjazd w 1925 r. w Warszawie, jako XII Zjazd Lekarzy i Przyrodników Polskich. Sekcji Weterynaryjnej — z działami: epizootiologii i bakteriologii, higieny i hodowli, klinicznym oraz społeczno-administracyjnym — przewodniczył prof. mgr Jan Gordziałkowski. Sekcji Weterynaryjnej XIII Zjazdu, który odbył się w Wilnie w 1929 r. przewodniczył lekarz weterynaryjny Apolinary Głuchowski, prezes Wileńskiego Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych.

W ramach XIV Zjazdu, odbytego w Poznaniu w 1933 r., obradowały trzy sekcje wetery-

naryjne: 1 — medycyny weterynaryjnej teoretycznej, 2 — patologii i terapii oraz 3 — higieny i hodowli; sekcji pierwszej przewodniczył prof. Zygmunt Markowski, drugiej — prof. Aleksander Zakrzewski, trzeciej — prof. Stanisław Niemczycki. XV Zjazd we Lwowie, 1937 r. posiadał zespół czterech sekcji weterynaryjnych: I — epizootiologii (przewodniczący prof. Stanisław Runge), 2 — lecznictwa, (przewodniczący dr Józef Kulczycki), 3) — położnictwa i hodowli zwierząt oraz 4 — higieny produktów pochodzenia zwierzęcego (dwum ostatnim sekcjom przewodniczył dr M. Marczewski).

Od chwili powstania Zrzeszenia Lekarzy Weterynaryjnych R.P., tj. od 1930 r., Walne Zgromadzenia tej organizacji, zwoływane przez Zarząd Główny, odbywały się zasadniczo co dwa lata: w latach odbywania się Zjazdów Lekarzy i Przyrodników Polskich — jednocześnie z tymi ostatnimi. Całokształt prac naukowych zjazdowych odszedł do sekcji weterynaryjnych Zjazdów Lekarzy i Przyrodników Polskich i po IV Powszechnym Zjeździe Lekarzy Weterynaryjnych R. P. w Poznaniu dalsze osobne zjazdy zwoływane już nie były.

Osobną kartę prac, które przypadły ośrodkowi stołecznemu, stanowiło przygotowanie udziału Polski w Międzynarodowych Kongresach Weterynaryjnych. Przed pierwszą wojną światową Polska, nie będąc samodzielną jednostką państwową, nie mogła przyjmować w nich urzędowego udziału, a Polacy uczestniczący w nich zaliczani byli jako obywatele państw zaborczych. Pierwszy Kongres odbył się w 1863 r. w Hamburgu. W II Kongresie w Wiedniu, w 1865 r. i w III Kongresie w Zurychu, w 1867 r., uczestniczył Polak, dyrektor szkoły weterynaryjnej warszawskiej, dr Piotr Seifman.

Po wojnie światowej kolejny Kongres, pierwszy, w którym uczestniczyła Polska urzędowo, odbył się w Londynie w 1930 r. W tym XI Międzynarodowym Kongresie Medycyny Weterynaryjnej przyjęła udzał 14-osobowa grupa Polaków. Przewodniczący delegacji polskiej prof. Zygmunt Markowski był wiceprzewodniczącym Sekcji II Kongresu, obejmującej: terapię, chirurgię i położnictwo, był referentem tematu „Stosunek lekarza weterynaryjnego do hodowli zwierząt" oraz wszedł do Komisji Stałej Międzynarodowych Kongresów Weterynaryjnych jako przedstawiciel Polski.

XII Kongres odbył się w Nowym Jorku w 1934 r. W Kongresie wzięła udział dwuosobowa delegacja polska, reprezentująca urzędowo państwo i Zrzeszenie Lekarzy Weterynaryjnych R. P. w osobach: płk. dr K. Zagrodzkiego i płk. dr K. Millaka. Z Polski: dr Piotr Żochowski przedstawił referat o zastosowaniu, jako materiału dodatkowego przy hiperimmunizacji świń, mięsa prosiąt zakażonych zarazkiem pomoru, zadawanego „per os", oraz — przyczynek do sprawy czasu zdolności zarażania pomorem przez świnie szczepione; prof. Kazimierz Panek podał wyniki swych prac nad własną metodą otrzymywania ciała powodującego odczyn prowokacyjny przy nosaciznie, t.zw. morvotenzyny, oraz — o uzyskaniu analogicznej substancji z wyciągów prątków Banga, t.zw. abortotenzyny.

XII Kongres, na wniosek Polski, powziął uchwałę, że „poza trzema językami, przyjętymi dotychczas urzędowo jako języki Międzynarodowych Kongresów Weterynaryjnych, każdy inny język może być również uznany za urzędowy podczas Kongresów, o ile nastąpi w tej sprawie dwieście zgłoszeń (udziału w Kongresie)". Na członka Komisji Stałej Kongresów, jako przedstawiciel Polski został powołany dr Marcin Marczewski.

W XIII Kongresie, który odbył się w 1938 r. w Zurychu-Interlaken, trzydziestokilkoosobowej grupie polskiej przewodniczył prof. dr Kazimierz Szczudłowski, jako urzędowy reprezentant Polski. Z Polski: J. Kulczycki referował o stosowaniu rozpoznawczym promieni Roentgena, I. Maternowska — o odczynach odpornościowych w chorobach pasożytniczych, T. Olbrycht — o sztucznym unasienieniu, A. Trawiński — o zmianach bakteryjnych, niebakteryjnych, fizycznych i chemicznych mięsa, oraz E. Sym — badania nad fizjologią przewodu pokarmowego przeżuwaczy. Na członka Komisji Stałej Kongresów, jako przedstawiciel Polski, powołany został dr Leopold Dobiasz.

Prace przygotowawcze Komitetów Narodowych Polskich do wszystkich tych trzech Kongresów prowadził, jako sekretarz generalny Komitetów Polskich, autor niniejszego.

ŹRÓDŁA

Pamiętniki Polskiego Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych 1909 — 1930. Wyd. łącznie z Wiad. Wet. Warszawa.

Wiadomości Weterynaryjne, roczniki 1919 — 1939. Warszawa.

Książka Pamiątkowa III Powszechnego Zjazdu Polskich Lekarzy Weterynaryjnych. Lwów 1926.

Księga Pamiątkowa XII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich, Warszawa, 1926.

---

3. CZASOPIŚMIENNICTWO NAUKOWE

Odrodzenie państwowości polskiej w 1918 roku było potężnym bodźcem w rozwoju polskiego naukowego czasopiśmiennictwa weterynaryjnego. Do 1919 roku było ono reprezentowane przez jedyny polski miesięcznik *Przegląd Weterynaryjny,* ukazujący się we Lwowie od 1886 r., chlubnie spełniający swą rolę i promieniujący na wszystkie podzielone przez zaborców ziemie dawnej Rzeczypospolitej.

W czerwcu 1919 r. Polskie Towarzystwo Lekarzy Weterynaryjnych powołało do życia czasopismo *Wiadomości Weterynaryjne.* Pierwszym redaktorem był dr Mieczysław Dalkiewicz. Okres 1919 — 1921, zmagania wojenne i tworzenie zrębów państwowości — przesuwały zainteresowania na aktualne sprawy administracji weterynaryjnej i organizacji stanu weterynaryjnego. Zagadnienia te znalazły wyraz w pierwszych rocznikach pisma i dominowały nad działem naukowym. Od 1922 r. *Wiadomości Weterynaryjne* stały się pismem poświęconym medycynie weterynaryjnej, w następstwie opartym o Wydział Weterynaryjny Uniwersytetu Warszawskiego i odtąd na przestrzeni prawie dwóch dziesiątków lat, do 1939 r. pomieściły wielką liczbę prac ze wszystkich działów medycyny weterynaryjnej i nauk z nią związanych. Wiele z nich stanowi cenny oryginalny dorobek naukowy myśli polskiej.

W *Wiadomościach Weterynaryjnych* między innymi opublikowali:

Stanisław Terlikowski, młody, przedwcześnie zgasły badacz — swe prace o próbach biologicznego leczenia ran zakażonych metodą własną (1927);

Witold Stefański — liczne swe i swych uczniów i współpracowników badania z zakresu parazytologii i zwalczania pasożytów;

Józef Składnik — wyczerpującą rozprawę p.t. „Trichoneminae u koni w Polsce" (1935);

Roman Poplewski — „Badania nad mechaniką chodu" (1937) i inne prace;

Jerzy Szabłowski i Zenon Górniewicz (1929—1938) — liczne badania nad działaniem chemicznych środków bojowych;

Stanisław Runge — prace z zakresu diagnostyki ciąży i innych dziedzin;

Józef Kulczycki — prace z różnych dziedzin chirurgii weterynaryjnej;

Juliusz Brill — badania nad pomorem świń (1929), ronieniem klaczy (1930—1931), biegunką piskląt (1935) i inne;

Władysław Sarnowiec — badania nad pomorem świń (1932—1933), nad brucelozą (1933 — 1934);

Władysław Walkiewicz — prace nad pomorem świń (1933) i inne;

Artur Ber — nad pałeczką Banga (1936).

Dalej liczne prace z zakresu historii, prawodawstwa, administracji weterynaryjnej i organizacji służby weterynaryjnej publikowali: Alfred Krajewski, Jan Kiszkiel, Marcin Marczewski, Antoni Mackiewicz, Aleksander Perenc, Konrad Millak i wielu innych.

Czasopismo prowadziło poza tym bardzo rozbudowany dział streszczeń i ocen, stanowiący nader wyczerpujący przegląd współczesnego piśmiennictwa weterynaryjnego, w którym wydatnie w ciągu lat pracowali: Stanisław Runge, Jerzy Szabłowski, Heliodor Szwejkowski, Józef Składnik i inni.

18 tomów (229 zeszytów) *Wiadomości Weterynaryjnych* (1919—1939) stanowią duży wkład w polską naukę weterynaryjną. *Wiadomości* wprowadziły poza tym dorobek weterynarii polskiej na teren zagranicy, wchodząc w stosunek wymienny z czasopismami całego świata i osiągając ukazywanie się w tych pismach referatów z prac polskich.

Pismo redagował od 1922 do 1939 r. dr Konrad Millak.

Od roku 1936 wychodził, łącznie z *Wiadomościami Weterynaryjnymi,* dwumiesięcznik *Higiena Produktów Zwierzęcych,* czasopismo poświęcone higienie, przetwórstwu i konserwacji produktów zwierzęcych oraz zagadnieniom rzeźnianym. Czasopismo wychodziło przy współredakcji prof. dr Ireny Maternowskiej, opierało się o katedry badania produktów pochodzenia zwierzęcego Uniwersytetu Warszawskeigo, Lwowskiej Akademii Weterynaryjnej i o Miejski Instytut Higieny m. st. Warszawy.

Do sierpnia 1939 r. ukazało się 22 zeszyty Higieny, zawierające prace oryginalne, dotyczące badania i oceny mięsa, mleka i jaj, poszczególnych chorób bydła rzeźnego, techniki uboju, wykorzystania odpadków rzeźnianych, organizacji rzeźni, transportów i konserwacji mięsa, ustawodawstwa w zakresie nadzoru nad mięsem i produktami zwierzęcymi. Prace Ireny Maternowskiej, Alfreda Trawińskiego, Stefana Koeppego, Aleksandra Ławrynowicza, Marcina Marczewskiego, Władysława Walkiewicza i innych wniosły liczne nowe przyczynki do higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego.

Poza tym *Higiena* zamieszczała przegląd piśmiennictwa obcego związanego z dziedziną, której było poświęcone pismo.

Od 1930 roku wychodziły w Warszawie staraniem Ministerstwa Spraw Wojskowych *Biuletyny Sekcji Weterynaryjnej Towarzystwa Wiedzy Wojskowej,* przemianowane następnie na *Biuletyn Weterynarii Wojskowej,* a w 1937 roku — na *Wojskowy Przegląd Weterynaryjny,* kwartalnik poświęcony zagadnieniom weterynarii wojskowej. Organ ten prowadził od 1937 r. — ppłk. dr Jan Zenkner.

Czasopismo opierało się o Centrum Wyszkolenia i Badań Weterynaryjnych, jego laboratoria i kliniki. Opublikowało ono szereg prac z zakresu chirurgii i podkownictwa, fizjologii i higieny pracy konia, higieny żywienia, badań nad odpornością, nad przesączami bakteryjnymi, anatoksyną tężcową i nad innymi zagadnieniami. Prace Tadeusza Kobusiewicza, Alojzego go Bąka, Władysława Jonczego, Jana Eberlego, Kazimierza Sidora, Edwarda Łukasiewicza, Mariana Decowskiego i innych rzuciły światło na szereg zagadnień weterynaryjnych, związanych pośrednio lub bezpośrednio z obroną kraju.

Wojskowy Przegląd Weterynaryjny został wznowiony w 1946 r. jako kwartalnik i służy nadal odrodzonej sile zbrojnej Rzeczypospolitej.

W 1937 r. staraniem dr Kazimierza Zagrodzkiego zostało zapoczątkowane wydawnictwo pod nazwą *Pamiętnik Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego, Wydziału Weterynaryjnego* —roczniki archiwalne prac Wydziału, wychodzące łącznie z *Wiadomościami Weterynaryjnymi.* Ukazały się dwa roczniki: 1937 r. i 1938 r., zawierające prace doświadczalne i badawcze K. Zagrodzkiego, Piotra Żochowskiego, Kurta Obitza, E. Grycza, A. Teklińskiego, B. Sołtysa, St. Wadowskiego i innych, dotyczące brucelozy, pomoru i różycy świń, posocznicy krwiotocznej, pasożytów zwierzęcych i walki z nimi.

Poza polskimi czasopismami poświęconymi medycynie weterynaryjnej, Polska dała inicjatywę do zapoczątkowania i zorganizowała w 1933 r. weterynaryjne czasopismo referatowe słowiańskie p. n. *Revue Vétérinaire Slave.* Kwartalnik ten miał za zadanie doprowadzać do wiadomości ośrodków naukowych świata dorobek prac naukowych narodów złączonych w założonej w 1932 r. Unii Lekarzy Weterynaryjnych Słowiańskich, do której należeli Bułgarzy, Czesi, Jugosłowianie i Polacy. Czasopismo zamieszczało referaty w językach: francuskim, angielskim i niemieckim. Polska w ciągu 1933 — 1934 r. wydała pierwszy tom (8 zeszytów) i przekazała, zgodnie ze statutem, naczelną redakcję Czechosłowacji, która znów po dwóch latach (1935 — 1936) oddała redakcję Jugosławii. Redaktorem tomu wydanego w Polsce był dr Konrad Millak przy współpracy dr Józefa Kulczyckiego i mgr Marcina Marczewskiego.

Ośrodki nauki weterynaryjnej światowej spotkały nader przychylnie kwartalnik słowiański, a w pracach cudzoziemskich coraz częściej bibliografie powoływały się na podane w nim źródła [1]).

[1]) Poza czasopismami prowadzonymi ideowo, od stycznia 1929 r. do 1931 r. wydawany był przez Towarzystwo Przemysłu Chemiczno - Farmaceutycznego d. mgr. Klawe — kwartalnik początkowo p.t. *Postęp Lekarski*, wypełniany prawie całkowicie przez Stanisława Serkowskiego, który w tym czasie stał na czele działu produkcji surowic i szczepionek firmy. Po przerwie, w 1934 r., kwartalnik został wznowiony pod nazwą *Weterynaria Współczesna* i pod redakcją J. Gordziałkowskiego; od 1938 r. wychodził jako dwumiesięcznik. Do lipca 1939 r. ukazało się 26 zeszytów. Podczas okupacji niemieckiej Niemcy wznowili w 1941 roku pismo pod nazwą *Medycyna Współczesna—Dział Weterynaryjny*, jako miesięcznik referatowy i prowadzili go do 1942 r. włącznie; pismo redagował J. Herman.

Oprócz czasopism naukowych od 1925 r. wychodził w Warszawie miesięcznik poświęcony sprawom zawodowym, pod nazwą *Życie Weterynaryjne.* Miesięcznik był redagowany przez komitety redakcyjne wysuwane do 1930 r. przez Związek Zawodowy Lekarzy Weterynaryjnych R. P., a po tym roku przez Zrzeszenie Lekarzy Weterynaryjnych R. P.

Katastrofa dziejowa przerwała w 1939 roku naukową pracę czasopiśmienniczą ośrodka warszawskiego, rozwijającą się bardzo wydatnie. Z weterynaryjnych czasopism naukowych wydawanych przed 1939 r. po zakończeniu drugiej wojny światowej wznowiony został dotychczas (1948) tylko *Wojskowy Przegląd Weterynaryjny.* W 1948 r.wznowione zostało *Życie Weterynaryjne*, jako organ Izb Lekarsko-Weterynaryjnych.

W 1945 r. w Lublinie rozpoczął ukazywać się miesięcznik *Medycyna Weterynaryjna* jako czasopismo naukowo-praktyczne. Czasopismo to od 1949 r. przyjęło egidę *Przeglądu Weterynaryjnego* i *Wiadomości Weterynaryjnych.*

ŹRÓDŁA

Wiadomości Weterynaryjne — roczniki 1919 — 1939.

Higiena Produktów Zwierzęcych — roczniki 1936—1939.

Wojskowy Przegląd Weterynaryjny — roczniki 1930 — 1939 i 1946 — 1948.

Pamiętniki Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego. Wydział Weterynaryjny — roczniki 1937 i 1938.

Revue Vétérinaire Slave — roczniki 1933 — 1934.

Postęp Lekarski — roczniki 1929 — 1931.

Weterynaria Współczesna — roczniki 1934 — 1939.

Medycyna Współczesna — roczniki 1941 — 1942.

DZIAŁ DEP. WET. M. R. i R. R.

WEZWANIE DEP. WET. M. R. i R. R.

z dnia 26.XI.1949 W. A. I-9/28

o dopełnienie obowiązku rejestracji pracowników służby weterynaryjnej.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych wzywa niżej wymienionych lekarzy wet. na podstawie art. 3 Dekretu z dnia 24 września 1947 r. o rejestracji pracowników służby weterynaryjnej (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 338), oraz wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych do natychmiastowego zgłoszenia się we właściwych dla miejsca zamieszkania Urzędach Wojewódzkich, celem dokonania przepisanych prawem formalności.

Równocześnie uprasza się wszystkich, którzy posiadają wiadomości o miejscu pobytu wymienionych osób do zgłaszania ich adresów weterynaryjnym władzom wojewódzkim.

Dyrektor Departamentu
dr St. Krauss.

LISTA LEKARZY WETERYNARYJNYCH POSZUKIWANYCH

L. p.	Nazwisko i imię
1.	Arndt-Arendt Ludwik
2.	Bara Józef
3.	Barlik Irena
4.	Bartyzel Alodia
5.	Bass Edmund
6.	Bielski Aleksander
7.	Brzozowski Józef
8.	Brycz Władysława
9.	Burchaciński Kazimierz
10.	Czaja Mieczysław
11.	Czaplejewski Olgierd
12.	Chrobak Adam
12.	Dobija M.
14.	Dygdała Kazimierz
15.	Dutkiewicz Piotr
16.	Eckert Maksymilian
17.	Firowska Halina
18.	Gailhofer Jana
19.	Gietler Katarzyna
20.	Gerwel Edmund
21.	Goldstein Aba
22.	Grfinbaum Chaim
23.	Halecki Janusz
24.	Iwanowska Janina
25.	Jasińska Stanisława
26.	Kibitz Anna
27.	Kojałłowicz Lucjan
28.	Kokocha Stanisław
29.	Konopka Eugeniusz
30.	Kowalska-Młodkowska Zofia
31.	Kwiatkowski Sławomir
32.	Lapis Mieczysław
33.	Liszkowa Anna
34.	Łoziński Grzegorz
35.	Maciejewska Rozalia
36.	Matwiejew Mikołaj
37.	Michałek Mieczysław
38.	Miedźwiedź Halina
39.	Michalski Jerzy
40.	Moraw Bronisław
41.	Ołomucki Józef
42.	Paszkiewiczowa Janina
43.	Piotrowski Wiktor
44.	Pliszkowa (ur. Fonberg) Anna
45.	Potaszyńska Bronisława
46.	Porański Wacław
47.	Rachwał Piotr
48.	Rajska Janina
49.	Rak Jan
50.	Raszewska Helena
51.	Rubanek Henryk
52.	Ryczkowski Władysław
53.	Szwarcnabel Adam
54.	Szydłowski Zbysław
55.	Turba Janina
56.	Wesołowski Władysław
57.	Wierzbicki Stefan
58.	Wolszakiewicz Jadwiga
59.	Wujcikowski Zdzisław
60.	Zachert Jan
61.	Zadura Jan
62.	Żarowski Władysław
63.	Żurawski Czesław

U w a g a: Każdy lekarz wet. obowiązany jest na podstawie dekretu o rejestracji, oraz przepisów wykonawczych, do zarejestrowania się w ciągu 1 miesiąca od chwili uzyskania dyplomu, przybycia z zagranicy, względnie zwolnienia z wojska, oraz do zgłaszania wszelkich zachodzących zmian ewidencyjnych, a w szczególności każdej zmiany miejsca pobytu we właściwym dla miejsca zamieszkania starostwie powiatowym.

WYTYCZNE SANITARNO-WETERYNARYJNE DEP. WET. M. R. i R. R.

z dnia 3.XI.49 Nr. W. Z. III-14/125

w sprawie urządzania tuczarń i postępowania ze świniami w tuczarniach.

Wszelkie projekty urządzania tuczarń winny być uzgadniane z Naczelnikiem Wydziału Weterynarii właściwego Urzędu Wojewódzkiego.

1. U r z ą d z e n i e t u c z a r n i
   a) należy unikać chlewów murowanych, zaleca się, jako najwłaściwsze drewniane.
   b) Pomieszczenie świń kojcowe.
   c) Powierzchnia podłogi winna wynosić dla jednej sztuki, zależnie od wieku i wielkości świń, od 1 do 2 m².
   d) Kubatura na jedną sztukę winna wynosić 10 m³.
   e) Oświetlenie 1 do 15.
   f) Wysokość ścian 1,8 — 2,2 m.

g) Powały obowiązują.

h) Podłogi z cegły lub klinkieru. Unikać betonu. Przy dotychczasowych podłogach z betonu — nary drewniane.

i) Urządzenia wentylacji chlewów obowiązkowe. W zasadzie winna być przestrzegana wentylacja sufitowo-ścienna.

j) Ściany między kojcami ażurowe, drewniane.

k) Koryta — stałe, kamionkowe z odpływem i ruchomą ścianą nad korytem lub drewniane koryta ruchome. W nowowybudowanych chlewach — wodociągi.

l) Ścieki w korytarzach, tuż przy kojcach, wyprowadzane poza chlew, do zbiornika betonowego, krytego.

ł) Gnojownik kryty betonowy winien być jak najdalej oddalony od chlewów, najmniej w odległości 20 m.

m) Oświetlenie nocne — elektryczne.

n) Wybiegi suche (drenowane), odrzewione.

o) Dla każdego chlewu osobna obsługa, sprzęt i kuchnia.

2. B u d y n e k d l a k o n t u m a c j i.

Bndynek dla kontumacji winien być jak najdalej oddalony od budynku tuczarni z osobną obsługą, sprzętem i kuchnią.

Urządzenie jak przy budynku tuczarni z wyjątkiem ścian między kojcami, a mianowicie ściany między kojcami nie mogą być ażurowe.

3. B u d y n e k s a n i t a r n y.

Bndynek sanitarny winien być położony osobno i przeznaczony dla pomieszczenia świń chorych na grypę, pomór świń, zarazę cieszyńską świń, paratyfus, świnie charłacze oraz podejrzane o te choroby przed ustaleniem rozpoznania.

Świnie z tego budynku nie mogą wracać do właściwego chlewu w tuczarni w razie stwierdzenia tych chorób.

4 S t a n i l o ś c i o w y z w i e r z ą t w t u c z a r n i a c h.

a) W P.G.R. ilość świń w jednej tuczarni, przy zakupie świń z różnych źródeł, nie powinna przekraczać 300 sztuk; przy własnej hodowli do 1 200 sztuk z tym, że świnie te będą znajdować się w czterech oddzielnych budynkach po 300 sztuk w każdej, z oddzielną dla każdego budynku obsługą i sprzętem.

b) W tuczarniach C. M ilość świń w jednej kwaterze nie powinna przekraczać 500 sztuk.

5. H i g i e n a.

a) Chlewy w tuczarniach winny być co miesiąc dokładnie oczyszczone i bielone. W braku wapna winny być bielone najmniej 3 razy do roku.

b) Chlewy kontumacyjne — gruntownie oczyszczone, odkażone i bielone tuż po zakończeniu kontumacji.

c) Chlewy sanitarne — wg. każdorazowego zarządzenia lekarza wet. Koryta myte po każdym jedzeniu, raz w tygodniu bielone.

d) Wybiegi — uprzątane codzień.

e) Obsługa do pracy winna mieć buty gumowe i kombinezony, odpowiednio przechowywane. Buty winny być codzień odkażone, kombinezony co najmniej raz w tygodniu prane.

f) Każda tuczarnia powinna mieć w zapasie odpowiednią ilość sody kaustycznej oraz inne środki odkażające, które określi lekarz wet.

6. P r o f i l a k t y k a.

Należy mieć na uwadze konieczność odrobaczenia świń na zlecenie i pod kontrolą lekarza wet.

W tuczarniach zagrożonych panującym w okolicy pomorem świń należy świnie poddać szczepieniu ochronnemu szczepionką z krystalicznym fioletem, ściśle wg. instrukcji wydanej w tej sprawie.

7. Z a k u p ś w i ń.

Urządzenie baz w terenie dla zakupionych świń winno być możliwie oddzielne dla każdej tuczarni.

Państwowe przedsiębiorstwa powinny trzymać się zasady zakupywania prosiąt nie mniej 12 kg, a z chwilą wystąpienia pierwszych mrozów wstrzymać się od zakupów i transportów.

Transporty winny się odbywać z konwojentami i winny być zaopatrzone w odpowiednią ilość właściwej karmy i ściółki.

Transporty mogą się odbywać wyłącznie w wagonach lub samochodach odkażonych 2% roztworem sody kaustycznej, przy czym należy zwracać uwagę na wentylację wagonów w czasie transportu.

Każdy transport świń winien być zbadany przez lekarza wet. z wydaniem świadectwa zdrowia

Wszystkie świnie winny być zaopatrzone w świadectwa miejsca pochodzenia.

Po wyładowaniu świnie winny być niezwłocznie w odpowiednich warunkach przetransportowane do chlewu kontumacyjnego przy tuczarniach.

Okres kontumacji trwa 3 tygodnie.

W razie pomoru świń okres kontumacji określi powiatowy lekarz wet.

8. Ż y w i e n i e ś w i ń.

Żywienie świń winno się odbywać ściśle według tabeli opracowanej dla każdego typu tuczarni.

Odpadki do żywienia, sprowadzane z zewnątrz, winny być poddawane gotowaniu przez godzinę i w tymże dniu skarmione.

Przy żywieniu należy mieć na uwadze stosowanie odpowiednich witamin oraz soli.

9. O p i e k a w e t e r y n a r y j n a.

Opieka weterynaryjna winna być zapewniona przez państwowe zakłady lecznicze dla zwierząt lub przez umówionych lekarzy wet.

10. O b o w i ą z k i a d m i n i s t r a c j i t u c z a r n i.

Administracja tuczarni winna zgłaszać natychmiast powiatowemu lekarzowi wet. o wybuchu chorób zaraźliwych i wykonywać wszystkie zarządzenia, wydane przez powiatowego lekarza wet. w sprawie zwalczania chorób zaraźliwych.

W obrębie obszaru tuczarni nie wolno ubijać świń chorych i podejrzanych o choroby zaraźliwe oraz przeprowadzać sekcji świń i dla tych celów winno być przeznaczone specjalne miejsce poza obrębem obszaru tuczarni.

Osobom zatrudnionym w tuczarni nie wolno odstępować mięsa ze sztuk ubitych z powodu chorób zaraźliwych.

Dyrektor Departamentu
dr St. Krauss.

OKÓLNIK Nr. 62 DEP. WET. M. R. i R. R.

z dnia 22.X.1949 Nr. W. H. III-15/2

o warunkach wydawania urzędowych świadectw przy wywozie za granicę mięsa.

zmieniający okólnik Nr 31 z dnia 11.1947 r. o warunkach wydawania urzędowych świadectw lekarsko-weterynaryjnych przy wywozie zagranicę mięsa, drobiu bitego, oraz produktów pochodzących z tego mięsa.

Punkt 10 wymienionego we wstępie okólnika otrzymuje następujące brzmienie:

Koszta badania drobiu bitego ponosi przedsiębiorca. Koszta te wynoszą:

1) Za badanie drobiu patroszonego:

gęsi i indyki	po 5 zł. od 1 sztuki
kaczki, kury i perliczki	„ 4 „ „ 1 „
kurczęta	„ 3 „ „ 1 „

2) Za badanie drobiu niepatroszonego:

gęsi i indyki	po 3 zł. od 1 sztuki
kaczki, kury i perliczki	„ 2 „ „ 1 „
kurczęta	„ 1 „ „ 1 „

Z opłat powyższych 50% wpłacają przedsiębiorstwa do Urzędów Skarbowych na rachunek Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln. (Dział II § 25 budżetu Ministerstwa Roln i R. R.), pozostałe zaś 50% otrzymują lekarze weterynaryjni, wykonujący badanie w tuczarniach.

Oprócz powyższych opłat przedsiębiorstwa zwracają lekarzom wet. koszta podróży wg. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.VII. 1948 (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 279) o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza miejscem służbowym.

Okólnik niniejszy obowiązuje od dnia 1 listopada 1949 r.

Minister.
Jan Dąb Kocioł

PISMO OKÓLNE DEP. WET. M. R. i R. R.

z dnia 10.X.49 Nr. W, L, II-8/13

w sprawie pielęgnacji kończyn konia i szkolenia kadr fachowych podkuwaczy.

Stwierdzono, że stan pielęgnacji kończyn i kucia koni nadal jeszcze nie stoi na wysokości zadania, a na niektórych terenach kraju przedstawia się wręcz katastrofalnie. Spotyka się bowiem przy pracy konie z powyłamywanym rogiem kopytowym, z podkowami wrośniętymi w kopyto, z podkowami wadliwie i nieumiejętnie wykonanymi lub niedostosowanymi do wad i schorzeń kończyn, co wbrew przepisom rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.3.1928 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 332) niezależnie od niemożliwości należytego wykorzystania siły pociągowej konia, powoduje zadawanie koniom bólu i cierpień bez istotnej potrzeby. Stan ten świadczy o braku należytej dbałości i potrzebnej pielęgnacji kopyt i kończyn koni ze strony nieuświadomionych lub nienależycie uświadomionych posiadaczy, oraz o braku wymaganych kwalifikacyj u osób zatrudnionych lub trudniących się zawodowym kuciem koni.

Stan taki doprowadzać może do powstawania u koni ciężkich, niejednokrotnie nieuleczalnych kulawizn w następstwie schorzeń kończyn i kopyt wywołanych nieprawidłowym i wadliwym okuciem, ograniczając lub całkowicie pozbawiając je zdolności do pracy, co, zwłaszcza obecnie w okresie odbudowy, może się ujemnie odbić w planowej gospodarce narodowej.

W związku z powyższym, celem podniesienia poziomu pielęgnacji kończyn i stanu kucia koni oraz fachowego przeszkolenia kadr podkuwaczy, w ślad za zarządzeniem tut. Nr. W. L. III-10/2 z dnia 18.XII.1948 r. oraz Nr. L. II-8/12 z dnia 7.X.1949 r., Ministerstwo podkreślając wielkie znaczenie prawidłowego kucia koni i należytej pielęgnacji ich kończyn zarządza, co następuje:

1) przystąpić do niezwłocznej organizacji i uruchomienia co najmniej 1 ośrodka szkoleniowego w zakresie podkownictwa w każdym województwie;

2) ustalić w każdym województwie Państwową Komisję Egzaminacyjną dla spraw podkuwaczy, odpowiadającą wymogom obowiązujących w tym względzie przepisów;

3) wezwać ponownie wszystkich kowali trudniących się zawodowo kuciem koni do przedstawienia dowodów posiadania kwalifikacji i uprawnień wymaganych w myśl obowiązujących przepisów;

4) wezwać kowali nieposiadających potrzebnych kwalifikacyj lub niemogących się w należyty sposób

wykazać posiadaniem takich kwalifikacyj do natychmiastowego zgłaszania się ich na przeszkolenie na uruchamianych kursach kucia koni lub do egzaminu przed ustanowioną Państwową Komisję Egzaminacyjną;

5) zarządzić stałą kontrolę istniejących na terenie województwa czynnych kuźni, prowadzonych przez niewykwalifikowanych kowali, czy prócz czynności kowalskich niew ykonują oni również czynności kucia koni. Winnych samodzielnego wykonywania zawodowego kucia koni bez uzyskania kwalifikacyj należy karać w myśl postanowień art. 5 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.3.1928 r. o kwalifikacjach zawodowych osób trudniących się samodzielnie kuciem koni (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 334);

6) prowadzić stałą akcję uświadamiającą wśród posiadaczy koni przez częste wygłaszanie pogadanek na temat pielęgnacji konia i jego kończyn oraz znaczenia prawidłowego kucia kopyt dla należytegi wykorzystania i wydolności konia jako siły pociągowej.

Dyrektor Departamentu
Dr St. Krauss

PISMO OKÓLNE DEP. WET. M. R. i R. R.

z dnia 24.IX.49 Nr. W. Z, III-10/115

o przyspieszenie załatwiania spraw dotyczących odszkodowań.

Ministerstwo stwierdziło wypadki, niejednokrotnie nie dające się usprawiedliwić, przewlekania załatwiania spraw dotyczących odszkodowań, zapomóg i nagród za zwierzęta zabite z urzędu, wywłaszczone lub padłe z powodu zaraźliwych chorób zwierzęcych.

Jedną z głównych przyczyn przewlekania jest niepunktualne i nierzeczowe sporządzanie takich akt przez delegowanych lekarzy wet., wymagające zwracanie ich, nieraz kilkakrotnie, do uzupełnień.

Ministerstwo zaznacza, że już od dwóch lat zwracało uwagę na niewłaściwe sporządzanie akt tak w zarządzeniach jak i na odprawach Naczelników Wydziałów Weterynarii by Urzędy Wojewódzkie przeszkoliły w tym kierunku wszystkich lekarzy wet., biorących udział w akcji zwalczania zaraźliwych chorób zwierzęcych.

Ministerstwo podkreśla, że wypłata odszkodowań wzgl. zapomóg ze Skarbu Państwa we właściwym czasie ma na celu przyjście z pomocą materialną poszkodowanemu rolnikowi w podtrzymaniu jego gospodarstwa. Poza tym szybka wypłata odszkodowania wzgl. zapomogi przyczynia się też do sprawnego zwalczania chorób na skutek nabierania przez rolników zaufania do akcji państwowych.

Celem ostatecznego uregulowania tych spraw Ministerstwo podaje następujący tryb postępowania:

Akty odszkodowawcze winny być sporządzane na przepisowych formularzach, pisane czytelnie, treść winna być krótka, wyczerpująca, z podkreśleniem istotnych momentów, mających znaczenie dla przyznania wzgl. odmowy odszkodowania lub zapomogi z powołaniem się na odpowiedni artykuł ustawy wraz z konkretnym wnioskiem.

Akty winny być sporządzane w miejscu czynności.

Akty odszkodowawcze winny zawierać: protokół dochodzenia i badania, protokół oszacowania, sekcji, zgłoszenie i wymagane przepisami wyniki zadań rozpoznawczych.

Delegowani lekarze wet., po sprawdzeniu wymaganego ustawą wykonania zarządzeń i odkażenia, winni odnotować to w odpowiedniej rubryce w protokóle dochodzenia i po otrzymaniu wyników badań z W. Z. Z. W., nie czekając na ostateczne uznanie zarazy za wygasłą, skierować akty do Starostwa najdalej w ciągu 3 dni.

W wypadku otrzymania dalszych zgłoszeń z tej samej zagrody lekarz wet. sporządza dodatkowy protokół na druku dojazdów kolejnych, zachowując ten sam tryb postępowania.

Taki tryb postępowania dotyczy i powiatowych lekarzy wet.

Powiatowy lekarz wet., zarówno akty sporządzone przez niego jak i przez innych delegowanych lekarzy wet., po ich rozpatrzeniu i odnotowaniu w księdze zaraźlwych chorób zwierzęcych, winien przedstawić Urzędowi Wojewódzkiemu najdalej w ciągu 7 dni.

Urząd Wojewódzki najdalej w ciągu jednego tygodnia powziąć decyzję, sporządzić orzeczenie oraz spowodować niezwłoczną wypłatę ze Skarbu Państwa.

Ministerstwo jeszcze raz zwraca uwagę by Urząd Wojewódzki w wypadku stwierdzenia zachodzących niedokładności w aktach, wynikających z winy lekarza wet., takowych ostatecznie przeszkolił.

Ministerstwo zaznacza, że będzie kontrolowało tak bieg postępowania jak i prawidłowość aktów i w stosunku do winnych będzie wyciągać odpowiednie konsekwencje.

Dyrektor Departamentu
(—) Dr St. Krauss

PISMO OKÓLNE DEP. WET. M.R. i R.R.

z dnia 21 XI. 49 Nr W. L. I-2a/10

w sprawie sprawozdań z akcji zwalczania chorób hodowlanych bydła.

W związku z nałożonymi na Urzędy Wojewódzkie i na wszystkich lekarzy weterynarii, zajmujących się zwalczaniem chorób hodowlanych bydła, obowiązkiem przedkładania sprawozdań z akcji zwalczania tych chorób zgodnie z zarządzeniem tutejszym Nr Wet. 4-IV-24/1 z dnia 17 lutego 1948 r. w sprawie statystyki nasilenia gruźlicy, brucelozy i jałowości bydła (Dz. Urz. Min. Roln. i R. R. Nr 4, poz. 19) Ministerstwo zarządza co następuje odnośnie wypełniania i przedkładania obowiązujących druków:

I. Sprawozdanie kwartalne — wzór Nr 3:

1. W rubryce 4 należy dokładnie podawać nazwę miejscowości i obory (na wsiach zamiast nazwy obory można podawać nazwisko właściciela; dla majątków państwowych wystarczy podać nazwę majątku).
2. W rubryce 5 bezwzględnie należy podawać pełny stan obory (buhaje, krowy, jałówki, cielęta, woły), a w nawiasie obok tej liczby należy podać łączną ilość krów, jałówek powyżej 1½ roku i ewent. jałówek młodszych, o ile te ostatnie już zostały pokryte.
3. W rubrykach 6 i 9 należy dokładnie podawać liczbę zwierząt zakażonych gruźlicą lub brucelozą; o ile po przeprowadzonym badaniu nie stwierdza się żadnego zwierzęcia zakażonego, należy w odnośnej rubryce postawić kreskę poziomą.
4. Suma zwierząt podanych w rubrykach 14, 16, 17, 18 i 19 winna zgadzać się z ilością podaną w nawiasie w rubryce 5.

   W rubryce 14 należy podawać tylko ilość krów i jałówek definitywnie cielnych.

   W rubryce 16 — ilość krów i jałówek świeżo pokrytych t.zn. w okresie od 1 dnia do 8 tygodni po pokryciu, kiedy ciąży nie można stwierdzić w 100%.

   W rubryce 17 — ilość krów prawidłowo niepokrytych tzn. świeżo wycielonych (przyjmujemy tu okres do 3 miesięcy po porodzie). Jeżeli krowa niedawno się wycieliła, a już została pokryta, to należy ją wciągać tylko do rubryki 16.

   W rubryce 18 należy wpisywać krowy i jałówki powyżej 1½ roku jałowe, które jednak można wyleczyć i uczynić zdatnymi do rozpłodu.

   W rubryce 19 należy wpisywać krowy i jałówki powyżej 1½ roku jałowe, nie nadające się do wyleczenia lub mogące być wyleczone po bardzo długiej kuracji, a przez to nieopłacalne gospodarczo; zwierzęta te należy przeznaczyć na rzeź. W rubryce tej nie należy wpisywać zwierząt zakażonych gruźlicą lub brucelozą, które winny być eliminowane z hodowli.
5. Sprawozdania kwartalne z akcji zwalczania gruźlicy, brucelozy i jałowości bydła należy wypełniać dokładnie i starannie, po wypełnieniu wszystkich rubryk podkreślić je i bezbłędnie podsumować.
6. Poniżej podsumowanych wyników należy podać z wstawieniem odpowiednich cyfr:

   Poddano tuberkulinizacji . . . sztuk

   Pobrano krew do badania na brucelozę od . . sztuk

II. Sprawozdania wzór Nr 2:

1. Na pierwszej stronie na dole należy wstawiać następującą pozycję: Pobrano krew do badania na brucelozę od . . . . sztuk (nie należy tu wymieniać od których sztuk, natomiast w pozostałych pozycjach zakończonych dwukropkiem należy wymienić zwierzęta — nazwy lub numery — zakażone, szczepione lub przeznaczone do likwidacji.)
2. Uwagi, odnoszące się do rubryk 14 — 19 wzoru Nr 3, podane powyżej w dz. I p. 4, winny być przestrzegane przez lekarzy wet. przy wypełnianiu wzorów Nr 2.
3. Z nadesłanych przez lekarzy wet. wzorów Nr 2 Urząd Wojewódzki sporządza kwartalne zestawienie na wzorze Nr 3, które terminowo winno być przesłane do Ministerstwa.

III. Druk - wzór Nr 1 przeznaczony jest dla lekarza wet., przeprowadzającego badanie, i przesyłany jest tylko wraz z próbkami do odpowiedniego W. Z. H. W. do zwrotu po wpisaniu wyników. Na podstawie tego druku lekarz wet. wypełnia wzór Nr 2.

IV. Ministerstwo zaznacza, że wskazane jest, ażeby akcja zwalczania brucelozy, gruźlicy i jałowości bydła odbywała się w poszczególnych oborach jednocześnie.

Zwierzęta, które wykazały wynik dodatni przy tuberkulinizacji lub badaniu serologicznym na brucelozę, nie powinny być włączane do wykazów przy późniejszych badaniach obory, tak, jak i nie powinny być poddawane ponownym badaniom; są to zwierzęta przeznaczone na wyeliminowanie z hodowli.

Ministerstwo przypomina również o obowiązku zgłaszanie otwartej postaci gruźlicy do odpowiednich terenowo Starostw. Wykazane w sprawozdaniach z akcji zwalczania chorób hodowlanych bydła przypadki otwartej gruźlicy winny być wykazywane także w 2-tygodniowych wykazach chorób zaraźliwych objętych ustawą o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych i odwrotnie.

Wszyscy lekarze weterynarii, jak również okręgowi inspektorzy weterynaryjni P. G. R. obowiązani są terminowo przedkładać Urzędom Wojewódzkim dokładnie wypełnione sprawozdania z badań bydła na choroby hodowlane i ze szczepień szczepionką S 19.

V. Niniejszym uchyla się zarządzenia Ministerstwa w sprawie sprawozdań z akcji zwalczania gruźlicy, brucelozy i jałowości bydła Nr. Wet. 4-IV-24/1 z dn. 10 czerwca 1948 r.; Nr W. L. I-2a/7 z dn. 17 lutego 1949 r. Nr W. L. I-2/4 z dn. 17 marca 1949 r. oraz Nr Wet. 4-IV-20/4 z dn. 19 marca 1948 r. skierowane do Zarządu Centralnego P.N.Z. w sprawie szczepionki przeciw brucelozie bydła.

Dyrektor Departamentu

Dr St. Krauss

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych podaje do wiadomości zestawienie nazwisk lekarzy wet., którzy figurowali w „Spisie lekarzy wet. w Rzeczypospolitej Polskiej" ogłoszonym w marcu 1939 r., a nie poddali się rejestracji po wojnie.

Jednocześnie Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych zwraca się z prośbą o nadesłanie do Departamentu Weterynarii informacji dotyczących miejsca pobytu, względnie daty i okoliczności zgonu osób wymienionych w zestawieniu.

Informacje te potrzebne są Departamentowi Weterynarii celem ustalenia wojennych strat osobowych służby wet.

(Ciąg dalszy)

176. Finkielsztein Fajwel, rok ur. 1912, dyplom lek. wet. z r. 1937 — Warszawa
177. Fiszer Wawrzyniec, rok ur. 1907, dyplom lek. wet. z r. 1930 — Warszawa
178. Flaks Józef, rok ur. 1903, dyplom lek. wet. z r. 1928 — Warszawa
179. Fleker Zygmunt, rok ur. 1897, dyplom lek. wet. z r. 1927 — Lwów
180. Fogel Dawid, rok ur. 1904, dyplom lek. wet. z r. 1931 — Lwów
181. Francuzowicz Jan, rok ur. 1868, dypl. lek. wet. z r. 1894 — Dorpat
182. Frankiewicz Jan, rok ur. 1872, dyplom lek. wet. z r. 1895 — Lwów
183. Freise Artur, rok ur. 1877, dyplom lek. wet. z r. 1903 — Berlin
184. Fried Seweryn, rok ur. 1877, dyplom lek. wet. z r. 1900 — Lwów
185. Dr Fritz Jerzy, rok ur. 1904, dyplom lek. wet. z r. 1931 — Lwów
186. Frucht Jakób, rok ur. 1864, dyplom lek. wet. z r. 1888 — Wiedeń
187. Frużyński Adam, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1937 — Lwów
188. Fuchs Hersz, rok ur. 1885, dyplom lek. wet. z r. 1913, Lwów
189. Fuchs Izrael, rok ur. 1888, dyplom lek. wet. z r. 1912 — Lwów
190. Fucik Alfons, rok ur. 1897, dyplom lek. wet. z r. 1926 — Lwów
191. Furdyna Kazimierz, rok ur. 1901, dyplom lek. wet. z r. 1927 — Lwów
192. Dr Gac Józef, rok ur. 1906, dyplom lek. wet. z r. 1931 — Lwów
193. Gajda Leopold, rok ur. 1906, dyplom lek. wet. z r. 1932 — Lwów
194. Dr Gajewski Stefan, rok ur. 1875, dyplom lek wet. z r. 1912 — Lwów
195. Gałecki Junosza Władysław, rok ur. 1907, dyplom lek. wet. z r. 1933 — Lwów
196. Ganzenmiller Karol, rok ur. 1872, dyplom lek. wet. z r. 1894 — Stuttgard
197. Garczarczyk Stanisław, rok ur. 1905, dyplom lek. wet. z r. 1933 — Lwów
198. Garfunkel Ulrych, rok ur. 1874, dyplom lek. wet. z r. 1898 — Lwów
199. Garmol Antoni, rok ur. 1913, dyplom lek. wet. z r. 1936 — Lwów
200. Gawina Kazimierz, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1932 — Warszawa
201. Gaworski Mieczysław, rok ur. 1902, dyplom lek. wet. z r. 1930 — Warszawa
202. Gąsior Mordka, rok ur. 1887, dyplom lek. wet. z r. 1911 — Dorpat
203. Gąska Tadeusz, rok ur. 1902, dyplom lek. wet. z r. 1927 — Lwów
204. Gelbfisz Benjamin, rok ur. 1890, dyplom lek. wet. z r. 1915 — Warszawa
206. Gewandter Wiktor, rok ur. 1892, dyplom lek. wet. z r. 1925 — Lwów
207. Gewelber Aron, rok ur. 1901, dyplom lek. wet. z r. 1929 — Warszawa
208. Giebułtowicz Zygmunt, rok ur. 1904, dyplom lek. wet. 1929 — Lwów
209. Dr Ginsberg Alfons, rok ur. 1909, dyplom lek. wet. z r. 1932 — Lwów
210. Ginzburgowa Dina, rok ur. 1913, dyplom lek. wet. z r. 1938 — Warszawa
211. Gizelt Adolf, rok ur. 1865, dyplom lek. wet. z r. 1902 — Lwów
212. Gluz Emilian, rok ur. 1898, dyplom lek. wet. z r 1927 — Lwów
213. Dr Głombik Jan, rok ur. 1889, dyplom lek. wet. z r. 1921 — Giesen
214. Głowacki Mieczysław, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1936 — Warszawa
215. Gockowski Tadeusz, rok ur. 1882, dyplom lek. wet. z r. 1909 — Lwów
216. Dr Goertz Ernest, rok ur. 1884, dyplom lek. wet z r. 1907 — Berlin
217. Gojdak Gonczarewski Paweł, rok ur. 1884, dyplom lek. wet. z r. 1915 — Kazań
218. Goldberg Albert, rok ur. 1893, dyplom lek. wet z r. 1916 — Moskwa
219. Goldfeld Mojżesz, rok ur. 1900, dyplom lek. wet z r. 1925 — Warszawa
220. Goldinberg Majer, rok ur. 1891, dyplom lek. wat. z r. 1913 — Warszawa
221. Goldman Ignacy, rok ur. 1889, dyplom lek. wet. z r. 1918 — Wiedeń
222. Goldstein Alfred, rok ur. 1898, dyplom lek. wet. z r. 1926 — Lwów
223. Goldsztejn Aba, rok ur. 1904, dyplom lek. wet. z r. 1937 — Warszawa
224. Goldwasser Stefan, rok ur. 1895, dyplom lek. wet. 1923 — Lwów
225. Gołodiec Samuel, rok ur. 1906, dyplom lek. wet. z r. 1933 — Warszawa
226. Gołyniec Aleksander, rok ur. 1872, dyplom lek. wet. z r. 1898 — Kazań
227. Gondzyk Józef, rok ur. 1907, dyplom lek. wet z r. 1937 — Warszawa
228. Prof. Gordziałkowski Jan, rok ur. 1862, dyplom lek. wet. z r. 1888 — Charków

229. Góralewicz Roman, rok ur. 1907, dyplom lek. wet. z r. 1936 — Lwów
230. Górka Tadeusz, rok ur. 1891, dyplom lek. wet. z r. 1916 — Lwów
231. Górka Antoni, rok ur. 1892, dyplom lek. wet. z r. 1916 — Wiedeń
232. Górniak Paweł, rok ur. 1889, dyplom lek. wet. z r. 1925 — Lwów
233. Górniewicz Marian, rok ur. 1901, dyplom lek wet. 1926 — Lwów
234. Dr Górniewicz Zenon, rok ur. 1895, dyplom lek. wet. z r. 1923 — Lwów
235. Górski Tadeusz, rok ur. 1898, dyplom lek. wet. z r. 1927 — Lwów
236. Goździk Stanisław, rok ur. 1880, dyplom lek. wet. z r. 1903 — Kazań
237. Grabarz Leonard, rok ur. 1883, dyplom lek. wet. z r. 1913 — Berlin
238. Dr Grabowiecki Mieczysław, rok ur. 1904, dyplom lek. wet. z r. 1930 — Lwów
239. Dr Gracz Stefan, rok ur. 1888, dyplom lek. wet. z r. 1915 — Berlin
240. Grajewski Franciszek, rok ur. 1880, dyplom lek. wet. z r. 1905 — Berlin
241. Dr Grams Helmut, rok ur. 1896, dyplom lek. wet. z r. 1922 — Berlin
242. Gregoraszczuk Spirydion, rok ur. 1891, dyplom lek. wet. z r. 1929 — Lwów
243. Gregorkiewicz Jan, rok ur. 1906, dyplom lek. wet. z r. 1935 — Lwów
244. Gregorowicz Dominik, rok ur. 1880, dyplom lek. wet. z r. 1908 — Lwów
245. Grotus Andrzej. rok ur. 1866, dyplom lek. wet. z r. 1892 — Dorpat
246. Grütz Marian, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1935 — Lwów.
247. Grycewicz Witold, rok ur. 1895, dyplom lek. wet. z r. 1918 — Nowoczerkask.
248. Grymiński Ignacy, rok ur. 1885, dyplom lek. wet. z r. 1911 — Dorpat.
249. Grzmil Julian, rok ur. 1901, dyplom lek. wet. z r. 1928 — Warszawa.
250. Dr. Grzycki Stefan, rok ur. 1900, dyplom lek. wet. z r. 1928 — Lwów.
251. Dr. Grzywak Bolesław, rok ur. 1907, dylom lek. wet. z r. 1931 — Lwów.
252. Dr. Gucfa Witold, rok ur. 1909, dyplom lek. wet. z r. 1933 — Lwów.
253. Gulaj Stefan, rok ur. 1906, dyplom lek. wet. z r. 1938 — Lwów.
254. Guldo Władysław, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1936 — Lwów.
255. Gummer Kazimierz, rok ur. 1878, dyplom lek. wet. z r. 1903 — Monachium.
256. Gumpert Oskar, rok ur. 1891, dyplom lek. wet. z r. 1914 — Drezno.
257. Dr. Guthke Paweł, rok ur. 1886, dyplom lek. wet. z r. 1911 — Berlin.
258. Guttenberg Noe, rok ur. 1869, dyplom lek. wet. z r. 1895 — Wiedeń.
259. Gutharc Abraham, rok ur. 1887, dyplom lek. wet. z r. 1921, Wiedeń.
260. Dr. Guzek Władysław, rok ur. 1884, dyplom lek. wet. z r. 1922 — Lwów.
261. Hakemer Władysław, rok ur. 1910, dyplom lek. wet. z r. 1934 — Lwów
262. Halicki Adam, rok ur. 1863, dyplom lek. wet. z r. 1889 — Warszawa.
263. Dr. Hamerski Edward, rok ur. 1897, dyplom lek. wet. z r. 1930 — Lwów.
264. Hanke Oswald, rok ur. 1891, dyplom lek. wet. z r. 1915 — Warszawa.
265. Hantower Anatol, rok ur. 1882, dyplom lek. wet. z r. 1910 — Dorpat.
266. Hanuśkiewicz Marian, rok ur. 1910, dyplom lek. wet. z r. 1935 — Lwów.
267. Hasiuk Denes, rok ur. 1900, dyplom lek. wet. z r. 1929 — Lwów.
268. Hausen Izydor, rok ur. 1901, dyplom lek. wet. z r. 1929 — Lwów.
269. Hauszyld Franciszek, rok ur. 1862, dyplom lek. wet. z r. 1890 — Warszawa.
270. Hawryluk Józef, rok ur. 1906, dyplom lek. wet. z r. 1936 — Warszawa
271. Haydukiewicz Józef, rok ur. 1867, dypl. lek. wet. z r. 1894 — Lwów
272. Heepe Fryderyk, rok ur. 1882, dyplom lek. wet. z r. 1906 — Stuttgard.
273. Heil Tadeusz, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1936 — Lwów
274. Heipern Moses, rok ur. 1875, dyplom lek. wet. z r. 1900 — Lwów.
275. Dr. Heinrich Brunon, rok ur. 1881, dyplom lek. wet. z r. 1911 — Monachium.
276. Dr. Hellebrand Ludwik, rok ur. 1893, dyplom lek. wet. z r. 1921 — Lwów.
277. Heller Wilmar, rok ur. 1893, dyplom lek. wet. z r. 1918, Wiedeń.
278. Helman Wilhelm, rok ur. 1890, dyplom lek. wet. z r. 1931 — Lwów.
279. Henśl Rudolf, rok ur. 1894, dyplom lek. wet. z r. 1924 — Lwów.
280. Hermann Mikołaj, rok ur. 1890, dyplom lek. wet. z r. 1913, Dorpat.
281. Hirmiak Eugeniusz, rok ur. 1883, dyplom lek. wet. z r. 1912 — Lwów.
282. Dr. Hitz Karol, rok ur. 1888, dyplom lek. wet. z r. 1912, — Stuttgard.
283. Hofman Władysław, rok ur. 1876, dyplom lek. wet. z r. 1904 — Dorpat.
284. Hoffman Eugeniusz, rok ur. 1907, dyplom lek. wet. z r. 1931 — Lwów.
285. Hoffman Zygmunt, rok ur. 1886, dyplom lek. wet. z r. 1911 — Lwów
286. Hofmokl Oskar, rok ur. 1868, dyplom lek. wet z r. 1892 — Lwów
287. Holian Włodzimierz, rok ur. 1907, dyplom lek. wet. z r. 1934 — Lwów.
288. Holzer Gustaw, rok ur. 1888, dyplom lek. wet. z r. 1913 — Lwów.
289. Holyński Wiktor, rok ur. 1885, dyplom lek. wet. z r. 1915 — Dorpat.
290. Dr. Hoppe Stefan, rok ur. 1884, dyplom lek. wet. 1908 — Berlin.

291. Hordyński Eugeniusz, rok ur. 1905, dyplom lek. wet. z r. 1934 — Lwów.
292. Hryckow Dymitr, rok ur. 1895, dyplom lek. wet. z r. 1930 — Lwów.
293. Humeniuk Borys, rok ur. 1910, dyplom lek. wet. z r. 1937 — Lwów.
294. Hutorowicz Stanisław, rok ur. 1903, dyplom lek. wet. 1933 — Warszawa.
295. Ignaszak Jan, rok ur. 1904, dyplom lek. wet. z r. 1938 — Warszawa.
296. Ilkow Józef, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1938 — Lwów.
297. Ingster Noech, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1937 — Warszawa.
298. Ipochorski Lenkiewicz Władysław, rok ur. 1873, dyplom lek. wet. z r. 1901 — Dorpat.
299. Isserles Maksymilian, rok ur. 1889, dyplom lek. wet. z r. 1914 — Lwów.
300. Iwanow Borys, rok ur. 1896, dyplom lek. wet. z r. 1931 — Lwów.
301. Iwaszkiewicz Stanisław, rok ur. 1878, dyplom lek. wet. z r. 1907 — Dorpat.
302. Izraelewicz Izrael, rok ur. 1903, dyplom lek. wet. z r. 1929 — Warszawa.
303. Jacenko Piotr, rok ur. 1873, dyplom lek. wet. z r. 1900 — Kazań.
304. Jachimowcz Tadeusz, roku ur. 1907, dyplom lek. wet. z r. 1935 — Lwów.
305. Inż. Jaciów Roman, rok ur. 1902, dyplom lek. wet. z r. 1935 — Lwów.
306. Jacko Karol, rok ur. 1904, dyplom lek. wet. z r. 1931 — Lwów.
307. Jaciów Wasyl, rok ur. 1898, dyplom lek. wet. z r. 1928 — Lwów
308. Jagodziński Mieczysław, rok ur. 1903, dypl. lek. wet. z r. 1931 — Warszawa.
309. Jakubowski Stefan pkł., rok ur. 1872, dyplom lek. wet. z r. 1895 — Lwów.
310. Jarmo Mieczysław, rok ur. 1905, dyplom lek. wet. z r. 1935 — Lwów.
311. Dr. Janiak Marian, rok ur. 1908, dyplom lek. wet. z r. 1933 — Lwów.
312. Janikowski Tadeusz, rok ur. 1913, dyplom lek. wet. z r. 1938 — Lwów.
313. Janiszewski Stanisław Zygfryd, rok ur. 1909, dyplom lek. wet. z r. 1935 — Warszawa.
314. Janowicz Stefan, rok ur. 1863, dyplom lek. wet. z r. 1885 — Lwów.
315. Janowiec Andrzej, rok ur. 1890, dyplom lek. wet. z r. 1926 — Lwów.
316. Januszkowski Apolinary, rok ur. 1899, dyplom lek. wet. z r. 1915 — Kazań.
317. Jaremko Stefan, rok ur. 1893, dyplom lek. wet z r. 1931 — Warszawa.
318. Jarosch Leon, rok ur. 1882, dyplom lek. wet z r. 1904 — Lwów.
319. Jaroszewski Fryderyk, rok ur. 1886, dyplom lek. wet. z r. 1912 — Lwów.
320. Jastrząb Morduch, rok ur. 1901, dyplom lek. wet z r. 1930 — Warszawa.
321. Jastrzębski Stanisław, rok ur. 1907, dyplom lek wet. z r. 1931 — Warszawa.
322. Jaszczołd Jerzy, rok ur. 1880, dyplom lek. wet z r. 1904 — Dorpat.
323. Jaszczyński Borys, rok ur. 1893, dyplom lek. wet z r. 1929 — Warszawa.
324. Jaśkow Roman, rok ur. 1909, dyplom lek. wet z r. 1936 — Lwów.
325 Jatczak Bolesław, rok ur. 1901, dyplom lek. wet z r. 1929 — Warszawa.
326. Jaworski Franciszek, rok ur. 1898, dyplom lek wet. z r. 1927 — Lwów.
327. Jaworska Natalia, rok ur. 1910, dyplom lek. wet z r. 1938 — Lwów.
328. Dr. Jentys Artur, rok ur. 1864, dyplom lek. wet. z r. 1890— Dorpat.
329. Jerzykiewicz Alfred, rok ur. 1910, dyplom lek. wet. z r. 1936 — Lwów.
330. Jewasiński Kazimierz, rok ur. 1879, dyplom lek wet. z r. 1907 — Hannower.
331. Jewpłow Paweł, rok ur. 1854, dyplom lek. wet. z r. 1879 — Warszawa.
332. Jezierski Aleksander, rok ur. 1909, dyplom lek wet. z r. 1935 — Lwów.
333. Jaśko Alfons, rok ur. 1884, dyplom lek. wet z r. 1912 — Berlin.
334. Józefowicz Bronisław, rok ur. 1875, dyplom lek wet. z r. 1900 — Lwów.
335. Judycki Wacław, rok ur. 1909, dyplom lek. wet z r. 1934 — Lwów.
336. Jurczyński Zenon, rok ur. 1907, dyplom lek. wet z r. 1934 — Lwów.
337. Jurjewicz Władysław, roku ur. 1904, dyplom lek wet. z r. 1932 — Lwów.
338. Juźwiak Włodzimierz, rok ur. 1906, dyplom lek wet. z r. 1936 — Lwów.

OD REDAKCJI

„Życie Weterynaryjne" otwiera Dział Uwag i Projektów poświęcony zagadnieniom usprawnienia służby weterynaryjnej przez udostępnienie ogółowi lekarzy weterynaryjnych pomysłów organizacyjnych, ulepszeń narzędzi i metod pracy, zdobytych przez poszczególnych Kolegów na podstawie ich doświadczeń praktycznych, lub też rozważań teoretycznych. Zatem wszyscy Koledzy, którzy mają jakieś uwagi i pomysły związane z zawodem i jego działalnością, proszeni są o podzielenie się nimi z resztą Kolegów za pośrednictwem tej nowoutworzonej rubryki w „Życiu Weterynaryjnym". Podobna akcja w innych dziedzinach naszego życia społecznego dała doskonałe wyniki, można więc sądzić, że i na odcinku naszej pracy przyniesie dobre rezultaty.

KRONIKA

XIV MIĘDZYNARODOWY KONGRES WETERYNARYJNY

XIV Międzynarodowy Kongres Weterynaryjny odbył się zgodnie z zapowiedzią w dniach 8 — 13 sierpnia 1949 r. w Londynie. Przewodniczył sir Daniel Cabot.

W kongresie brało udział 1.421 członków, wśród których 600 delegatów urzędowych 53 krajów.

Na końcowej sesji Kongresu zostały przyjęte następujące uchwały:

I — Wobec znaczenia ekonomicznego influenzy świń oraz możliwości oddziaływania jej również na zdrowie ludzkie — Kongres zaleca odsyłanie wyodrębnionych w różnych krajach szczepów virusowych do ośrodków badawczych w celu zbadania ich właściwości w oparciu o technikę przyjętą przez Światowy Ośrodek Badawszy Szczepów Virusu Ludzkiego.

II — Kongres notuje z zadowoleniem, że Office International des Epizooties wpisał na porządek dzienny swej sesji majowej 1950 r. sprawę odczynów nieswoistych przy tuberkulinizacji i — zaleca. aby zgadnienia profilaktyki przeciwgruźczej zwierząt były rozpatrzone na XV Kongresie.

III — Kongres, opierając się na pomyślnych wynikach zwalczania zapaleń wymion krów, zaleca aby wszystkie kraje zajęły się w sposób wystarczający kontrolą tych schorzeń.

IV — W sprawie brucelozy:

a) profilaktyka powinna być wypróbowana przy użyciu wszelkich możliwych środków;

b) do czasu kiedy zwalczanie schorzenia zostanie osiągnięte w oparciu o próby diagnostyczne i wybijanie — stosowanie szczepu 19 uznaje się jako metodę przodującą;

c) metody rozpoznawcze powinny być standaryzowane w każdym kraju i powinien być przyjęty jeden standart międzynarodowy dla próby aglutynacji;

d) mleko i jego produkty powinny być pasteryzowane;

e) wymiana informacji między państwami jest godna zalecenia.

V — Wobec przenoszenia się na człowieka licznych chorób zakaźnych i pasożytniczych i wprowadzania tych chorób do miejscowości dotychczas wolnych od nich — jest konieczną współpraca międzynarodowa w zakresie ich zwalczania.

VI — Kongres stwierdza z zadowoleniem, że pewne organizacje międzynarodowe przeprowadzają badania nad transportem zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego i ekwipunku — aby zapobiec przenoszeniu chorób zakaźnych.

VII — Kongres wzywa wszystkie stowarzyszenia weterynaryjne krajowe do finansowania międzynarodowej organizacji kontroli chorób przenoszących się za pośrednictwem mleka, mięsa i jaj.

VIII — Rządy wszystkich krajów powinny ułatwiać badania lekarzom weterynarii i laboratoriom badawczym. W każdym kraju powinno być ukonstytuowane Towarzystwo Weterynaryjne.

IX — Zagadnienia rozrodu u zwierząt narzucają lekarzom weterynarii konieczność naukowego pogłębiania znajomości fizjologii i patologii rozrodu.

X — W celu nadzoru nad wścieklizną i jej zwalczania w świecie, rządy powinny zastosować środki uznane za wystarczające, a mianowicie: reglamentację sanitarną, kwarantannę. eliminowanie psów wałąsających się , rejestrację psów, i tam gdzie to jest konieczne — szczepienie coroczne wszystkich psów szczepionką o uznanej wartości.

XI — Komitet stały kongresów powinien wypracować projekt realizacji filmów dydaktycznych.

XII — Kraje reprezentowane w Komitecie powinny wnosić udział pieniężny w stosunku do liczby lekarzy weterynaryjnych czynnych w kraju Komitet Stały proponuje wysokość składki na 1 szylinga albo tego równowartość rocznie od jednego lekarza weterynaryjnego.

XV Międzynarodowy Kongres Weterynaryjny zbierze się w Sztokholmie w 1953 r.

Druk. Nr 5 „Czytelnik" — W-wa, Targowa 82. B-98408

Wykaz treści miesięcznika „Życie Weterynaryjne“ za rok 1949

ARTYKUŁY I KOMUNIKATY

KOMUNIKATY OKĘGOWYCH IZB LEKARSKO-WETERYNARYJNYCH

KOMUNIKATY NACZELNEJ IZBY LEKARSKO-WETERYNARYJNEJ

DZIAŁ URZĘDOWY DEP. WET. M R. i R. R.

KRONIKA